

Élet

es Fraulein den
mächtig such
a Hause. Adresse
vári ut 26.

nak is használ
egy 2 méteres
szott két átkötő
25. (Bertheit).

ki képeretetés
teljesen periekt
ál Béla üvegke

átokat, speciál
al. Regele Per
kabátokat min

nybat istállóval.

rn 2 szoba elő
onnal kiadó. Pe

ató román-fran
nyos ár mellett,
is.

ek eltebb !!

e Gyp és
as: zony,
ik bennük
olcsóbbak
könyvei!

52 lej
52 lej
52 lej
52 lej

53 lej
52 lej
80 lej
80 lej
80 lej
80 lej
80 lej
80 lej
52 lej
50 lej
80 lej
60 lej

40 lej
60 lej
40 lej
40 lej
40 lej
40 lej
40 lej
40 lej

J KELET YABAN

gbi: ható

szükségletét be
szerezni, írjon
anlatot
orth. köser
radea Saguna 6
saját bódónban.

Bank nztár Rt

g. Ferd. 7. sz
an Betlen, Cehul
sibó, Záláu-Zilah
nyedi „Kisegítő”
gyenyed és en
főköntézet.

kéi lei

nden ágazatával.
legelőnyösebben
szközől.
evizahely.

XIII EVF. • SZAM 232
Cluj—Kolozsvar, 1930
október 25 Szombat
5691 EV

Az Uj Kelet a
és bánáti zs
na 400
Cikkeink utá
forrás megje Diszter 2. II. e. 8.

Kéziratokat n
és megőrzésükre sem vállalkozunk

Ramasetter Robert

BUDAPEST

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

Ara 5 lej

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Strada Baron L. Pop (v. Brassai
ucea) 10. szám. Telefon: 9 77.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

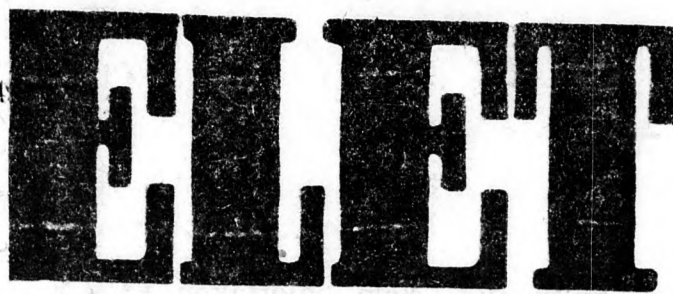
Egész évre . . . . . 1150 Lej
Félévre . . . . . 600 „
Negyedévre . . . . . 320 „
Egy hónapra . . . . . 110 „

KÜLFÖLDI

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egy óra 1 dollár (vagy ennek
megfelelő pénznem).
Egy évre 10 dollár.

Hirdetések tarifa szerint
vétetnek fel.

Választások után, választások előtt

Alighogy Németországban lezajlottak a megválasztást hozó választások, — röviddel ezután Európa két másik országában is választási küzdelem zajt a verte a politikai élet esendjét. Alig egy héttel ezelőtt zajlottak le a finnországi választások, amelyek ugyancsak mindenkit meglepő eredményeket hoztak. A fasiszta velleitáru lappo-mozgalom erősödésével és terrorista aktivitással kapcsolatban igen sokan hitték, vagy bíhtették azt, hogy Finnországban a reakció fog felülkerekedni s az ország teljesen ki lesz szolgáltatva a tudatlan és önző lapp-finn paraszttömegek terrorjának. A választások azonban nem igazolták ezt a pesszimiztikus feltevést. Minden ellenkező várakozás ellenére, a szociáldemokraták számban és súlyban megerősödve kerültek be az új finn parlamentbe, mint az új parlament legerősebb partja. A meglepetésnek másik ága az a tény lett, hogy a kommunisták, akiknek megdöntetlen tevékenysége a szélső jobboldali reakció megduzzadását váltotta ki, — egyetlen mandátumot sem tudtak szerezni az új parlamentben. Természetesen nem lehet lebecsülni a reakció erőt sem, amely szintén tekintélyes számmal került be a finn parlament padsorai közé. De tekintetbe véve azt, hogy a finn polgári partoknak egy jelentős hányada nem kimondottan reakciós színezetű, — remény lehet arra, hogy a lappo-kisgazdák mandátumok tulajdonosai éppugy ellenkezi szerepre lesznek kárhoztatva az új finn parlamentben, mint a német nemzeti szocialisták. Brüning most már egyre erősödő kormányával szemben.

A másik választási küzdelem pár nappal ezelőtt Norvégiában zajlott le. A választási eredmények azt igazolják, hogy az eddig teljesen kiegyensúlyozottnak hitt északi országokban is kiéleződtek a társadalmi ellentétek s a pártok most már Norvégiában is elszánt ellenfélként állanak egymással szemben. Az a körülmény, hogy ugy Finnországban, mint Norvégiában a reakció táborát mindenütt az újonnan keletkezett parasztpártok duzzasztották meg, arra vall, hogy az a hadjárat, mely kulturális és gazdasági téren — teljes frontális szélességben — Oroszországban indult meg az elmaradt parasztsággal szemben: a paraszti társadalmakat, különösen az Oroszországgal szomszédos államokban, egyetlen nagy falankszba ömörítette a város, a civilizáció és az új termelési formák ellenében.

A norvég parasztpártjának előrelépése ugyan egyelőre csak igen kevés veszteséget hozott a baloldali pártoknak, mindössze öt mandátummal csökkentette a szociáldemokraták erejét. Ha a norvég gazdaságvesztés is lett az új norvég parlament legerősebb partja: viszont a polgári radikálisok, a szociáldemokraták és liberálisok együttvéve főnyes többségben vannak a reakciót jelentő gazdaságvesztés szemben. Mint azt már a sajtójelentések is bizonyították, a norvég parlamentben a progresszív polgárok partjai és szocialisták váltakozva fognak küzdeni a paraszti pártok baloldali korántsem mondható törekvései ellen.

A lezajlott két választás után most újra két ország lakossága készül választásokra. November 9-én lesznek az új sztrák választások s talán valamivel előbb a lengyelországiak. Ez a két választás főleg azért érdekelt bennünket, mert mindkét országban erősen a zsidó kérdés körül folyik a választási agitáció. Ugy Ausztriában, mint Lengyel-

országban a diktatura és a demokrácia szelleme közül egymással kétségbeesett viadalra s e két erőnek összecsapásából, győzelméből, vagy legyőzetéséből fog kialakulni az az új irányzat, mely jó pár évre meg fogja szabni mindkét állam politikai areulátát.

Ausztriában a legutolsó napokban alaposan lecsökkentek a Heimwehr és a fasiszta diktatura győzelmi kilátásai. A keresztényszocialisták baloldali szárnya, a jozanabb polgárság egész nyíltan dezavualta a fasiszta orientációt, amit Vaugoin és Stahremberg herceg képviselnek az új kormányban. Schober, a volt kancellár is teljesen Vaugoin-ellenes hurokat penget s a szociáldemokraták agitációja felfokozott erővel és hallatlan optimizmussal hódít tért magának.

Lengyelországban Pilsudszki marsall, a jelenlegi miniszterelnök minden diktatórikus és elnyomó intézkedései ellenére, a demokratikus polgári és a szocialista pártok hősiességében állnak a fasiszta próbákhoz szemben s a jelek szerint nagyon is kemény választási küzdelmet fognak vívni Pilsudszkival és pártjával. A harc kimenetelét ebben a pillanatban előre megjósolni természetesen nem lehet, de nem lehetetlen, hogy Lengyelországban is ép olyan meglepetéseket fognak hozni a választások, mint Finnországban, mégpedig a haladó pártok javára.

A lengyel választási küzdelemből egyébként erősen kiveszik részüket a cionista pártok is, amelyek már eddig is tekintélyes számú képviselőt nyertek a lengyel parlamentben. A cionista

pártok ellen Pilsudszki és szűkebb vezérkara természetesen ép oly elkeseredett küzdelmet folytat, mint akár a szocialisták ellen s ebben az elkeseredett küzdelemben nem riad vissza attól sem, hogy a lengyel parasztságot körében antiszemita hecc-propagandát folytasson ügynökei segítségével. Jellemző, hogy a lengyelországi reakció is ép olyan eszközökkel hadakozik a zsidók ellen, mint Romániában vagy Németországban. Propagandájának legkedvencebb kitételei azzal igyekeznek izgatni a parasztságot között, hogy a zsidók mind kémek, bolsevisták és pénzhamisítók.

Lengyelországban tehát a progresszív pártok győzelme már annál is inkább kívánatos, hogy ne engedje szóhoz jutni az új parlamentben az antiszemita kutmérgezőket.

Miért alkalmaznak kétféle mértéket az antiszemita és kommunista agitátorokkal szemben

Cadere államtitkár szerint nem lehet utább antiszemita kilengésektől tartani

A belügyi államtitkár nyilatkozata az amerikai zsidóságról és a romániai antiszemizmusról

Bucuresti — Bukarest, okt. 24. Az Uj Kelet (ud.) — Cadere belügyi államtitkár, aki az uralkodó közvetlen megbízásából a sziguranca ügyeit vezeti, a napokban tért vissza amerikai utjáról. Az államtitkár, aki magánéletében a nagyváradi jogakadémia professzora, audiencián fogadta Mibashan ar-t, a Zsidó Távirati Iroda romániai munkatársát és nyilatkozott előtte a romániai antiszemita mozgalmakról. Cadere dr. mindenekelőtt is elmondta, hogy az Amerikába kivándorolt romániai zsidók hazafias érzelmei és szülőföldjükhöz való ragaszkodásuk mélyen meghatották őt. A romániai helyzetéről beszélve, Cadere dr. kijelentette, hogy nincs miért újabb antiszemita kilengésektől tartani.

— Minden erőnkkel azon vagyunk — mondotta az államtitkár — hogy a legelőkeltebb rendet és nyugalmat biztosítsuk és hogy az oly nehéz gazdasági helyzetet enyhítsünk.

Az „JTA” tudósítója megkérdezte, hogy az antiszemita agitátorok és rendbontók miért részesülnek megkülönböztetett elbánásban a kommunistákkal szemben. Cadere dr. a következőket válaszolta:

— Ez a különbség látszólagos csupán. Ténylegesen minden uecai megmozdulást és rendbontást teljes erővel el kell fojtani, különösen a kommunizmust, a mely az államrend felforgatására törekszik. Az antiszemitizmus javarészt nevelés kérdése: akik az antiszemita eszméket propagálják, javarészt fiatal in-

tellekütelek, akiket a nevelés behatása révén kell rávenni arra, hogy hagyjanak fel a rendbontó és vexatórikus metódusokkal. Természetes dolog, hogy abban a pillanatban, midőn ezek a fiatal emberek az uccára mennek, hogy ott agitáljanak és botrányokat rendezzenek, a rendőrségnek kötelessége éppugy kezelni őket, mint bármely más rendbontót.

— Az ily természetű incidensek megelőzése azonban — fejezte be nyilatkozatát Cadere államtitkár — nem csupán a karhatalmi erő, vagy az állam feladata. A román intellektuális rétegek kötelessége intelligens propaganda útján felvilágosítani az ifjúságot és más célok és metódusok felé irányítani.

Az alsdorfi siralomvölgyben kétszáz munkás ássa 255 halott bányász sirját...

Poroszország összes középületein félárbróca eresztett gyászlobogók várják a temetés napját A kommunisták a szerencsétlenséget tüntető sztrájkra akarják kihasználni

Berlin, okt. 24. Az alsdorfi bányakatasztrófa halálos áldozatainak száma a kórházban elhalálozottakkal együtt 255-re emelkedett. Az áldozatokat ma felravatalozták és a hozzátartozóknak megengedték halottaik megtekintését. Több özvegy elájult és sok gyermek eszméletét veszítette. A temetés szombaton délelőtt fél tízkor kezdődik. A porosz kormányt Schreiber kereskedelmi miniszter fogja képviselni. Az Anna II. bánya környékén ma a kommunisták egy napos tüntető sztrájkra felhívó röpcedulákat osztogattak s a késő esti órákban tüntetést is rendeztek. A rendőrség szétoszlatta a tömeget. Az áldozatok utáni kutatás még nem ért véget. A Saar-vidék kormányzó-főbizottsága a porosz gyűjtőbizottságnak 200 ezer frankot küldött a hozzátartozók felségélyezé-

sére.
Aachen, okt. 24. Az alsdorfi tömegkatasztrófa áldozatainak sirjai részére Alsdorfi község külön helyet jelölt ki. Ma reggeltől kétszáz munkás ássa a sírokat, amelyek négy hosszú sorban fognak egymás mellett helyet foglalni. A kutatási munkálatok végző stádiumba jutottak. A lakosság ennek ellenére ideges és lassúsággal vádolja a munkálatok irányítóit. A balesetvizsgáló bizottság folytatta munkáját a bányatelepen és a föld felszínén. A katasztrófa okát még mindig nem sikerült kétséget kizáróan megállapítani. Megdőlt az a feltevés is, hogy a tömegszerencsétlenséget a föld felszínén benzín, vagy benzolraktár explóziója idézte volna elő, amely az aknába jutva a tárnák gázait robbantotta és lángra lobbantotta volna.

A bizottság átkutatta a raktárakat és mindenütt épen és sértetlenül megtalálta a benzines benzol-készleteket.

Berlin, okt. 24. Holnap, az alsdorfi áldozatok temetése napján Poroszország összes középületein félárbróca eresztik a gyászlobogókat. Az aacheni kerületben holnap tilosak a nyilvános mulatságok. Nem tartanak előadást a színházak és a mozik sem.

A romok eltakarítása során az igazgatási épületben megtalálták a katasztrófa idején a bányában dolgozott munkások névsorát.

A birodalmi tanács tegnapi ülésén Wirth dr. birodalmi belügyminiszter megilletődéssel emlékezett meg az alsdorfi katasztrófa halálos áldozatairól. A birodalmi tanács elfogadta az amnesztia javaslatot.

Máramarosszigeti szerzők a lámpák előtt

*

Öszintén szólva, ötletnek is bizarr egy poliglott város irodalmi termékeit egy kalap alá venni és — ha nem is kritizálni — ismertetni őket. De ahogy egymás mellé rakom ezt a négy csinos munkát, Máramarossziget irodalmának egyévi termését, felnyílnak a fedelek és kilép a könyvekből Máramarossziget: az ezereau, frivol, fanatikus és nyomorúságos határvaros. S ennek a városnak karakterképét olyan találóan, semmi sem adta úgy meg, mint ez a négy egymásmellé rakott könyv.

De la lume adunate, ez a román könyv címe. Csinos, 192 oldalos kötet. Minden egyes kötet meg van számolva s a szöveg belsején egy furesa. csupán a szerző által ismert jellel ellátva. Előszavában elmondja a névtelen szerző, hogy huszonhat esztendőn keresztül összegyűjtött adomáit adja közre ebben a kötetben. Neki ugyan szándékában sem volt kiadni őket, de bajtársai és jóismerősei addig könyörögtek neki, míg rászánta magát. A könyvet — írja továbbá — csak meghitt ismerőseinek adja, saját szignóval ellátva s csak annak szabad a könyvet elolvasni, kit szerző meghatalmazott. Eszerint a könyv magánlevél jelleget kap s mihelyt az illető kézhez vette, kötelessége azt meg is őrizni. Ha avatatlan kezébe kerülne a könyv, akkor a szerző meghitt ismerőse felelős érte — s viseli annak összes következményeit.

S a könyv 192 oldalon keresztül egy beteges hajlamú egyén fantázia kiesapongásait adja. Olyan pornográf könyv ez, melyhez hasonlót a késő éjjeli órákban Párizs külvárosi sikátorában suhanó alakok kínálnak megvételre. De előbb óvatosan körülnéznek, vajjon nem-e tűnik fel egy rendőr a láthatáron...

S a Mü, melyen a szerző, saját bevallása szerint, huszonhat éven át dolgozott, eltévesztette az előszóban meghatározott irányt. *Máramarosszigeten megvételre ajánlják*. Így ösmerkedtem meg én is vele.

Ugy történt, hogy diskurzus közben egy előkelő ur azzal fordult hozzám, hogy vegyek egy érdekes könyvet. A feleségem bizonyára örvendeni fog neki.

— S mibe kerül a könyv? — kérdeztem szórakozottan.

— 250 lej — hangzott a válasz.

Megnéztem és azt mondtam:

— Kérem, én szegény ember vagyok, nem engedhetem meg magamnak azt a luxust, hogy a feleségem ilyen drága könyveket olvasson.

De a címet és az előszót lejegyeztem magamnak...

Szefer máámár Mordecháj, — a héber könyv címe. Azon a gépen nyomták, melyen az előbbi. Szerzője *Mordecháj Leuchter*. Csinos kötet, 86 oldal.

„A jelenkor zsidóságának a szintézise — írja előszavában — nemcsak vallásunk dogmáiban keresendők. A zsidóság egy szüntelenül meg-megújuló folyamat és erő. Fénykorában a zsidóság nem volt olyan érzékeny s a külvilágtól bevette mindazt, ami arra érdemes. A filozófia például átvette a logikát, a grammatikai szabályokat s a vallási költészet kikristályosodott a zsidó költőknek az arab költőkhöz való viszonyuk folytán.”

S a szövegben:

„Ne jöjjetek mindennap új tanokkal és új találmányokkal. Minden kultúrát történelmi múltján alapítja kultúráját. Nem halottakon való rá-gódás ez, hanem törekvés és lendület az élet felé, hogy a zsidóság tökéletes ideál legyen, történelmi és etikai értelemben.”

Zsidó ember beszél zsidó emberekhez, atyai jósággal és ifjui lendülettel. Mordecháj Leuchter kinyújtja kezét, hogy letörölje a kérdőjeleket, melyek ott tornyosulnak az új generáció életútján, — hogy kezének simogatásával megnyugtassa az életbe kikerült tulmudistát, ki vergődik és gyötördik a tradíció és az új szelek hálójában és révedező szemei kérdik: *Hová?...*

Olasz ég alatt, magyar könyv. Szerzője G. Roman. A Hermes nyomdában készült s minden valószínűség szerint a szerző kiadásában. 29 oldal az egész.

Minden oldalon mottó, minden mondatban aranyigazság. Persze, Máramarosszigeten 1930-ban magyar nyelven megírt aranyigazságok.

Itt van mingyárt az elején:

„Mily könnyű légvárakat építeni, de mily nehéz egy két szobás lakást.”

Vagy:

„Az ember majdnem mindent meg-bán, amit tett s majdnem mindent, amit nem tett meg... Inkább tegyünk meg mindent...”

S a végén:

„Az emberiségtől sohse várj sokat, csak a pillanattól. Tovább vezetve a vezérfonalat: jó vagy rossz ember nines, miután az ember alá van vetve a hangulatnak. Így tehát a pillanat veendő alapul, mikor valaki jó vagy rossz téteményt gyakorol.”

A 29 oldal aranyigazság előtt ott van a szerző képe, sajátos izlés szerint beállított bohém-pózban.

A könyv árát pontosan nem tudja senki. 50 és 100 lej között mozog, „Nach Beliebung.”

Dos Lid fun Jerusálajim, — ez volna a jiddisnyelvű mű címe. De az is oda van írva, hogy „Liách ivretájes.” Nem bírok hát eligazodni a címmel.

De a szerzőnek nem is ez volt a fontos. Eszé ágában sem volt literatúrát csinálni. De hát a papirt még sem lehet üresen hagyni.

Heftmann József jut eszembe, a varsói „Hajom” című hébernyelvű napilap szerkesztője. Sok évvel ezelőtt tudósításaimon kívül, miket állítólag szívesen közölt, versekkel is gyötörtém az életét. Vers persze csak a szombati számban jött, akkor is egy-kettő. Vártam a versre öt-hat szombaton át s hogy mégsem jött, nagy-keserűen kifakadtam a lelkiismeretlen szerkesztők ellen, akik elvágják az érvényesülés útját a szárnybontogató, tehetséges ifjú titánok előtt. Levelemre válasz jött és Heftmann József mentegetőzve kérte: „Hát tapasztalad azt, hogy egyetlenegyszer hár üres hely maradjon a lapban. Várd hát be türelmesen, míg rád kerül a sor.”

Igy gondolkozhatott *Grünwald Jakob* is, aki a Teremtés 5691-ik esztendőjére „ivretájes” kalendáriumot szerkesztett meg. Mert ez a mű egy kicsi kalendárium s összesen 5 leibe kerül. S ezért az öt lejért birtokába jutottam a chaszid himnusznak.

melynek hiteles szövege eddig ismeretlen volt az erdélyi zsidóság nagyobbik része előtt. Címe „Dos Lid fun Jerusálajim” és szövege a következő:

„Singt-zse alle Jiddelech — dem nigun, dem nájem — Lernt euch di Lidelech — Fun Jerusálajim.”

„Ajf di hajche Berger — Kármel, Hár-Házészim — Spaziren Kinder-kleine — Jiszroél ám-kedojsim.” (Ref.)

„Tvie welen mir zájen — máászervelen mir geben — Mir welen sich alle frehen — Jiszroél mit sein Leben.” (Ref.)

„Dreimul in Johr — welen mir alje-regel sein — Neszuchim welen mir brengen — fun dem beszten Wein.” (Ref.)

Ez a jiddisnyelvű irodalom termé-

Vigyázz!
mert nem minden lémtisztító
Sidol

ke egy kerek esztendő leforgása alatt Máramarosszigeten. Mindössze 5 lej-be kerül.

S hozzá kedves, ugyebár?

Négy könyv, négy nyelven megírva. Máramarossziget egyévi irodalmi termése.

S aki meg akarja festeni ennek az önnagához is idegen és furesa városnak a karakterképét, vajjon talál-e dusabb palettát ennél a négy egymásmellé rakott irásnál? ...

Schön Dezső

A borsai pör iratai és bünjelei megérkeztek a szatmári ügyészséghez

Rövidesen a vádlottakat is átszállítják Szatmárra

Satmar—Szatmár, október 24. A borsai pör, amelyet a Semmitőszék rendelete értelmében minden valószínűség szerint Szatmáron fognak tárgyalni, gyors tempóban közeleg a fő-tárgyalás felé.

A mai napon — mint máramarosszigeti tudósítónk jelenti — a máramarosszigeti törvényszék átküldte a vádiratot, az orvosi véleményeket és a bünjeleket a szatmári ügyészséghez. Az iratokat és a bünjeleket futár hozta Szatmárra és átadta az ügyészségnek.

A vádiratot az Uj Kelet annak idején ismertette. Az orvosi vélemény szerint a két pap elmeállapotában a legalaposabb orvosi vizsgálat sem tudott rendellenességet felfedezni.

A két pap — mint ismeretes — a máramarosszigeti közkórházban fekszik, de értesülésünk szerint a közel-

jövőben mindkettőjüket áthozzák Szatmárra.

Az ügy irataival együtt megérkeztek a bünjelek is. A bünjelek kaszákból és ásókból állanak, amelyekkel a fanatizált nép a karhatalom ellen és a zsidó ellen akart támadni.

A szatmári törvényszékre érkezett iratokat a törvényszék vezető elnöke, a törvényszék első szekciójának osztotta ki és minden valószínűség szerint néhány héten belül kitűzik a tárgyalást a perben.

A mozgalom azonban változatlanul tovább folyik, az irányban, hogy a per tárgyalását ne Szatmáron tartásuk meg és ne tegyék ki a város közönségét felesleges izgalmaknak.

Ha a mozgalomnak sikere lesz, akhanem más törvényszék előtt — valószínűleg Zilahon — fogják megtartani.

Egy aradi munkás elkártyázta a rajta levő ruhát és meztelenül sétált az uccán

Felkísérték a rendőrségre, ahol ruhát kapott — Megindult az eljárás a lelketlen partner ellen

Arad, október 24. Ma a kora reggeli órákban a Pernyáiban szolgálatot teljesítő egyik rendőrszemély hiányosan öltözött férfire lett figyelmes, aki céltalanul ödögött az uccán. Ödöment hozzá és meglepetve konstata, hogy az illető sem kalap, sem felsőkabát, sem cipő nem volt, sőt az ing és a nadrág is hiányzott róla, egyetlen ruhaneműje ami testét fedte, egy ócska, viseltes alsónadrág. Igazolásra szólította fel és ekkor kiderült, hogy az illető Czene Mátás 32 éves munkanélküli, ezt azonban a rendőr csak a bementés alapján állapíthatta meg, mert a hiányos öltözeti ember-nél semminemű irat nem volt. Előállították központi rendőrségen, ahol kihallgatták és itt Czene furesa mesét adott elő.

Elmondotta, hogy este megismerkedett egy Fodor János nevű munkanélkülivel, akivel együtt betértek a Pernyáva egy kisebb koresmájába. Itt először idogálni, majd kártyázni kezdtek és amikor a pénze elfogyott a záróra is bekövetkezett. Szerette volna visszanyerni pénzét és ezért ajánlotta Fodor Jánosnak, hogy az uccán folytassák tovább a kártyajátékot. Fodor belement az ajánlatba és a két férfi éjjel az uccán egy villanylámpa világítása mellett tovább folytatta a 21-es nevű hazárdjátékot. Czene Mátásnak egyéb értéke már nem maradt, mint a rajtalevő ruhája és lassanként ezeket tette fel tétként a kártyára. És mivel a balszerencse állandóan üldözte, egymás után veszítette el a kalapját, a kabátját, cipőjét, nadrágját, ingét, úgy, hogy végül nem maradt egyebe, mint a lábaváló, ettől azonban már nem válhatott meg.

Fodor János, amikor látta, hogy partnerétől ezek után már semmit sem nyerhet, felnyalabolta a ruhaneműket és elsielt. Czene Mátás ezután nem tudott mit tenni, céltalanul kóborolt az uccán, míg a rendőr megta-lálta. Kihallgatása után a rendőrségen adtak egy viseltes kabátot és nadrágot, majd elbocsátották. A vizsgáletot megindították és ennek folyamán eljárás indult a lelketlen Fodor János ellen is.

Gyapju bluzok

angol és bécsi modellek

SCHUSTER EMILNÉL

Figyelem!

A zárdaucei zsidó-templommal szembenben, Schechter Ábrahám-féle zsidó könyvkereskedésben mindenféle imakönyvek, Machszor, stb. magyar és német fordítással, valamint új kiadású és antik könyvek,

TALLESZÉK

gyári áron. Mzize, Tfilin és más imaszerek en-gros és en-detail legolesőbb áron Schächter Ábrahám Oradea

Hirdessen az Uj Keletben

Bukarestben

a közismert hosszú évek óta fennálló **Grossman**-féle kóser

étterem átköltözködött a **Str. Ilfov 4 szám** alá (Casa de de-unere háta mögé, volt Restaurant Cluj) gyönyörű termeivel, kertjével rendelkező helyiségeibe Kéri régi nagyrabecsült vendégeinek továbbra is szíves látogatását.

SZÓSA

Baldwin, C

A

London, október 24. (A dósítójától.) A nemcsak a világ erővel feltöltő ki de angol politikusok feltűnését követő vatív párt körében fakadások a Mac-könyve ellen, a sok szerint — deklaráció visszazervatív párt áldon jutott ki Guardian cikkkel már ismertetett vádolja a kormány Népszövetség kötelezettségei

A K

ma

A Times mai közöl, amelyet rom vezető politikusok, Ch-miniszter és A-miniszter irtak rosszulállatok a Macdonald kormányával, a politikaival, a tése kérdésében kormányok folya-kormány vissz-dr-nak azt a jaletet hivjának a zsidók, mint az volna magukat a lakosság különb-let volna állaspkat kitejteni. U-kormány büne a keveredett Paleszövetséggel. Az a kormány a S-esolatban közölt, four-deklaráció politikával, amelkormányok tolyt tartásnak csakis nye, hogy a világ Britannia jóhisze-hinni, hogy Ang-síteni azokat a lyeket Palesztina egész civilizált v-lalt.

A part

szenve

Paleszt

A konzervatív levele oriai telt angol politikai k-földön is. Megbiz-értesülések szeri-George, a liberál-tartalmu nyilatka-A jövő héten parlament özi s-pok értesülése sze-léma már az első-vitak tárgyat 109

Hoov

ra ké

Newyork, októ-mokrata képvisel-ver köztársaság-hogy intervenciój-nál a Balfour-d-érdekében. Félix

Jellemét, meg tud

Biró: Graf

Vidékre

LEPA

Művészi

perzsa

szőtt gobelin, kar-fonalak, szövökellé-szer

SCHULH

O adea, Str. En.

Az angol konzervatív párt vezérei szószegésnek mondják az angol kormány Palesztina-programját

Baldwin, Chamberlain és Amery a Times hasábjain nyílt levélben támadták meg a kormányt A parlament megnyitó ülésén szenvedélyes összecsapások lesznek

A palesztinai zsidóság nem ismeri el az új kormányprogramot

London, október 24. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Az új angol teherkönyv nemcsak a világ zsidóságának elemi erővel feltörő felháborodását váltotta ki de angol politikai körökben is kinos feltűnést keltett. Különösen a konzervatív párt köréből hangzanak el éles kifakadások a Macdonald kormány teherkönyve ellen, amely — angol politikusok szerint — lényegében a Balfour-deklaráció visszavonását jelenti. A konzervatív párt álláspontja pregnáns módon jutott kifejezésre a Manchester Guardian cikkében, amelyet az Uj Kelet már ismertetett és amelyben a lap azzal vádolja a kormányt, hogy szabotálja a Népszövetség mandátumában vállalt kötelezettségek végrehajtását.

A konzervatív párt éles támadása a kormány ellen

A Times mai számában nyílt levelet közöl, amelyet a konzervatív párt három vezető politikusa: Baldwin volt miniszterelnök, Chamberlain volt külügyminiszter és Amery volt gyarmatügyi miniszter írtak alá. A három politikus rosszaságának ad kifejezést a levélben, hogy a Macdonald kormány felhagyott azzal a politikával, amelyet Palesztina telepítése kérdésében az összes eddigi angol kormányok folytattak. Rosszallják, hogy a kormány visszautasította Weizmann dr.-nak azt a javaslatát, hogy értekezletet hívjanak egybe, amelyen egy zsidók, mint az arabok képviseltették volna magukat s amelyen a palesztinai lakosság különböző rétegeinek alkalma lett volna álláspontjukat és kívánságukat kifejezni. Ugyancsak a Macdonald kormány büne az, hogy konfliktusba keveredett Palesztina kérdésében a Népszövetséggel. Az a nyilatkozat, amelyet a kormány a Simpson-jelentéssel kapcsolatban közölt, ellentétben áll a Balfour-deklaráció szellemével és azzal a politikával, amelyet 12 év óta az angol kormányok folytattak. Ennek a magatartásnak csakis az lehet a következménye, hogy a világ kételkedni fog Nagy-Britannia jóhiszeműségében s azt fogja hinni, hogy Anglia nem hajlandó teljesíteni azokat a kötelezettségeket, amelyeket Palesztinával kapcsolatban az egész civilizált világgal szemben vállalt.

A parlament őszi ülésének szenvedélyes viták lesznek a Palesztina-kérdésről

A konzervatív párt vezéreinek nyílt levele oriaszi feltűnést keltett nemcsak angol politikai körökben, hanem a külföldön is. Megbízható helyről származó értesülések szerint a napokban Lloyd George, a liberális párt elnöke hasonló tartalmú nyilatkozatot fog közzétenni. A jövő héten nyílik meg az angol parlament őszi szessziója. Az angol lapok értesülése szerint a palesztinai probléma már az első üléseken szenvedélyes viták tárgyát fogják képezni.

Hoover elnököt intervencióra kérték fel

Newyork, október 24. Broockyn demokráta képviselő levelet intézett Hoover köztársasági elnökhöz, kérve őt, hogy intervencionáljon az angol kormány-nál a Balfour-deklaráció tennartása érdekében. Felix Warburg, a Jewish

Jellemét, jövőjét, sorsát megtudja írásból

Bíró: Grafológia Lei 238

Vidékre utánvétellel küldi

LEPAGE Cluj,

Művészi

perzsaszőnyeg

szővött gobelin, karamani függöny, külföldi fonalak, szővőkellékek legelőnyösebb beszerzési forrása

SCHULHOF EMILNÉ

O adea, Str. En. Ciorogaru (Uri-u.) 14

Agency politikai bizottságának elnöke ugyancsak benyújtotta lemondását, amelynek indokolásaképpen kifejtette, hogy lord Pasfield angol gyarmatügyi miniszter félrevezette őt. Warburg kijelentette, hogy a gyarmatügyi hivatalal minden kapcsolatot meg fog szakítani.

A Waad Leumi nem hajlandó semmilyen parlamentáris intézményben sem résztvenni

Jeruzsálem, október 24. A palesztinai

zsidó nemzeti tanács, a Waad Leumi nyilatkozatot tett közbe, amelyben felhívja az angol népet és az egész világ közvéleményét a zsidók palesztinai jogainak megvédésére. A bevándorlás megszorítása után — mondja a nyilatkozat — a zsidó nemzeti otthon keserű tréfa lett csupán. A Waad Leumi kijelenti, hogy nem hajlandó semmilyen parlamentáris intézményben résztvenni, mert minden ilyen próbálkozás az ország újjáépítésének megakadályozását

jelenti. A nyilatkozat végül hangsúlyozza, hogy a zsidók semmilyen áldozattól nem fognak visszaradni ideáljaik megvalósítása érdekében.

Palesztina zsidósága nem ismeri el az új programot

Jeruzsálem, október 24. A Waad Leumi szerdán este tiltakozó gyűlést tartott, amelyen heves kirohanások hangzottak el az angol kormány új palesztinai politikája ellen. A nemzeti bizottság határozati javaslatot szavazott meg, amely történelmi ígéretet megszegésével vádolja az angol kormányt. Anglia kötelezettséget vállalt a békeszerződésben és a Balfour-nyilatkozatban, hogy nemzeti otthon teremt a zsidóságnak Palesztinában és ezt az ígéretét most nem hajlandó teljesíteni. A palesztinai zsidó lakosság nem ismeri el az új kormányprogramot és nem vesz részt a programban tervezett törvényhozótanácsban sem. Nyilvánvaló, hogy a tervbevetett törvényhozótanács célja csak az lesz, hogy gátat emeljen a zsidók bevándorlása ellen.

Lemondott a brazilai szövetségi államok elnöke

A forradalmi csapatok győzelmének könyvelik el az elnök lemondását

(London, okt. 24. Az Uj Kelet tud.) A Press Association jelenti Rio de Janeiroból, hogy Washington Louis, a szövetségi államok elnöke beadta lemondását. Politikai körökben a lemondást a forradalmi csapatok sikereivel magyarázzák, amelyek a szövetségi államok lemondását idő előtt provokálták ki.

Washingtonnak ugyanis csak pár nap múlva járt volna le a mandátuma, amikor automatikusan kellett volna állását megválasztott utódjának átadnia. A szövetségi államok elnökének lemondása természetesen nagy feltűnést keltett. Washington 1926-ban választották meg elnöknek és mandátuma 1930

november 15-én járt le. Az hogy Washington három héttel előbb meg, mint kellett volna, bizonyítja, hogy az ellene irányuló ellenszenv nem ujeletű. Washington évek óta vádolják azzal, hogy választási csalással került a szövetségi államok élére.

A Stewart-cég perrel támadja meg szerződésének felbontását

A cég szerint a szerződésben szó sem volt a garancia levélről és ha megengedték volna a munkálatok megkezdését már 19 kilométer ut készen is lett volna

(Bucuresti — Bukarest, okt. 24. Az Uj Kelet tud.) Ismeretes, hogy a kormány levelet írt a Stewart cégnek, amely felbontottnak jelenti ki a bukaresti-brassói utépitésre kötött szerződést. A kormány levélre válaszképpen a Stewart cég John North nevű igazgatója utján átiratot intézett a közlekedési minisztériumhoz, amelynek lényege az, hogy a Stewart cég nem hajlandó a szerződés felbontásába bele-menni. A levél mindenekelőtt is hangsúlyozza, hogy a román kormányban semmi oka nem volt a szerződés felbontására.

„Nem értjük — írja a Stewart cég — hogyan lehet egy szerződést felbontani

olyan okokból, melyek az illető szerződésben sehol sem szerepelnek. Így példának okáért sehol sincs az megírva, hogy a cég köteles lett volna a szerződés aláírásától számított 60 napon belül garanciát felmutatni a szerződés végrehajtásának finanszírozására vonatkozólag. Arra sem köteleztük magunkat, hogy a Westminster banktól valamilyen levelet szerezzünk. Idejében összeállítottuk és bemutattuk az autonóm utpénztárnak munkatervünket, a munka megkezdését azonban nem engedték meg nekünk, bár többször kértük. Ha megtagadták volna nekünk az engedélyt, ma már 19 kilométer készen volna, ami nemcsak 19 kilométeres utat jelent, de

a munkások ezreinek adott volna munkát. A legutóbbi események azt bizonyították, hogy az autonóm utpénztárnak soha sem állott komolyan szándékában a szerződés végrehajtása. A kormány október 10-ikéről keltezett levele megerősíti azt az impressziókat, hogy önk részéről a szerződést nem akarják komolyan végrehajtani, miután előzőleg betiltották a munkálatok megkezdését, most pedig fel akarják bontani a szerződést.”

„Ennek következtében minden szükségesnek vált intézkedést meg fogunk tenni, hogy a szerződésből eredő jogainkat megvédjük.”

Ki volt az igazi karlista Maniu vagy Averescu?

A fővárosi lapok cáfolják, hogy az uralkodó és Maniu között elhidegült volna a viszony

(Bucuresti — Bukarest, okt. 24. Az Uj Kelet tud.) A fővárosi lapok érdekes cikkeiben foglalkoznak a kolozsvári jubiláris ünnepségek vonatkozásaival. Az Adevarul szerint politikai körökben nagy érdeklődéssel várták, hogyan fog lezajlani a találkozás Kolozsváron Károly király és Maniu Gyula között, azok után, amiket Maniu visszavonulásával kapcsolatban az uralkodó és volt miniszterelnöke közötti viszonyról írtak. A lap ezzel kapcsolatban a következőket írja:

„Kolozsváron meglehetősen állapítani, hogy a király és Maniu között teljesen normális kapcsolatok állnak fenn. Olyan valóság ez, amelyet nem lehet megcáfolni. Különösen Maniu volt azon, hogy ezt a dolgot mindenképpen meg-erősítse. A nemzeti parasztpárt elnökének komoly okai voltak arra, hogy az ünnepségek ideje alatt otthon maradjon. Maniu beteges és az uralkodó érkezésének ideje alatt rosszul érezte magát, 38 fokos láza volt. Ebben az aggasztó állapotban is kiment az állomáshoz és résztvett a jubileumi ülésen. Károly király tudomást szerezve Maniu betegségről, elküldte hozzá másnap Stoicescu ezredet, egyik adjutánsát, aki érdeklő-

dött a volt miniszterelnök állapota felől és az uralkodó nevében gyógyulást kívánt neki. Ha voltak nézeteltérések Maniu és a király között, ugy csak olyan kérdésekben voltak, amelyekben az összes többi pártvezérek is a nemzeti parasztpárt elnökének álláspontját vallják.

Averescu marsall néhány nappal ezelőtt az Indreptareaba írott cikkében Maniunak a parlamenti többség előtt tett kijelentéseire válaszolva, azt írta, hogy a nemzeti parasztpárt elnökének semmilyen érdeme nem volt Károly király visszatérésében. Maniut meglepték az események — írja Averescu — s az a tény, hogy miniszterelnökségének ideje alatt elkoboztatta a Cuvântul, amely január 4-ikén Károly király képét akarta közölni, egyáltalán nem bizonyítja, hogy a nemzeti parasztpárt vezetője valamilyen érdemet vívhatna magának Károly visszatérésében.

A marsall cikkére mai számában válaszal a nemzeti parasztpárt erdélyi felhívatalosa, a Patria. A lap mindenekelőtt is kifejti, hogy Averescu állandóan a liberálisokkal szűrte össze a levelet és eszközül ajánlotta fel magát a liberálisoknak a nemzeti parasztpárt le-

törésére. 1927-ben Maniu fuziót ajánlott fel a néppártnak, Averescu azonban nem fogadta el az ajánlatot, attól való félelmében, hogy a liberálisok elkergetik a hatalomról.

— Meghalt Hebron szefárd rabbija.

Jeruzsálemből jelentik: Október 18-án Jeruzsálemben meghalt rabbi Meir Franko, Hebron városának utolsó szefárd rabbija. Rabbi Franko az 1929. augusztusi mészárlások idején is Hebronban volt és látta, amint Hasszun és Kasztel rabbiat a pogromisták felkötölték. Ez a döbbenetes látvány annyira megviselte idegeit, hogy azóta sem tért magához. Feljött Jeruzsálembé, hogy itt gyógykezeltesse magát, de az orvosi tudomány nem tudta megmenteni a kiváló tudost és jámbor életű férfit az életnek. Halála iránt a Szentföldön óriási részvét nyilvánul meg.

Anton Rosenzweig Cluj

Héber könyvek
gyapju és selyemtalleszek
nagykereskedése. — Gyári árak!

lax!
lémtisztító
ol

lő leforgása alatt
Mindössze 5 lej
gyebár?

nyelven megír-
egyévi irodalmi

festeni ennek az
és furcsa város-
vajjon talál-e
a négy egymás-
Schön Dezső

ünjelei
ári

tmárna
jüket áthozzák

gyütt megérkez-
bünjelek kaszá-
k, amelyekkel a
atalom ellen és a
adni.
szűkre érkezett
k vezető elnöke,
zekciójának osz-
alószínűség sze-
lül kitűzik a tár-

an változatlanul
nyban, hogy a
szatmáron tart-
k ki a város kö-
galmaknak.
sikere lesz, ak-
zék előtt — va-
fogják megtar-

a rajta
az uccán
egindult az el-

látta, hogy part-
ár semmit sem
a ruhaneműe-
Mátyás ezután
a, céltalanul kó-
a rendőr megta-
után a rendőrsé-
s kabátot és nad-
ották. A vizsgá-
s ennek folya-
lelketlen Fodor

oluzok

i modellek
EMILNÉ

em!

plommal szem-
rahám-féle zsidó
mindenfélé ima-
b. magyar és né-
nt új kiadása és
rvek,

ZÉK
és más imaszé-
legelősebb áron

ám Oradea

Uj Keletben

Mit láttam Jasiban három óra alatt 120 lejért

— Amíg a kámpókereszt eljutott a kapernaumi zsinagógától a jasi antisze mita toronyig —

A JÓ ANGOL TEÁT, AMELY A SZAKÉRTŐK
ÖRÖME, MINDENÜTT ELŐNYBEN RÉSZESITIK

HORNIMAN'S TEA

Jasi, október hó
Vidrihingtől kaptam ajándékba három kerek órát. Mert ki tudja, eljutok-e valaha Jasiba, ha történetesen nem késik a vonat. Bukarestből Kisenevbe indultam, de az ember tervez és a CFR végez: mire Jasiba érkeztem kiderült, hogy a csernovic—kiseneyi gyors csak három órai késéssel fog befutni a jasi pályaudvarra.

A pályaudvaron nincs sok látnivaló. Az állomás rozoga épületét éppen most toldozzák-foldozzák, a várótermekben meszelnek és surolnak és a vasuti resti sem néz úgy ki, hogy három órát elbiskoljon benne az ember. Egy öreg, viharvert birzsár 120 lejért vállalkozik arra, hogy három órán át keresztülöcöglet a városon s megmutogat minden nevezetességet. Haptakban ülök a magas és lehetetlenül keskenyre szabott berkocsi szűk ülésén, mert ha egy kicsit oldalra dőlnek, az első zökkenő után könnyen a flaszteren találhatnám magamat.

Ugy néz ki ez a város, mintha Bukarest egy apró fiókat szült volna a világra. De a fióka vénebb és ráncosabb az anyjánál is. Igaz, hogy egy állandó megfiatalítási operáció kellős közepében él a város. A roskatag, korhadt és omladozóban lévő házak között, a város kellős közepén hatalmas üres telkek ásitának, egy némelyiken léleg kész házak, más telkeken nemrégiben lebontott undorító berkaszarnyák fundamentummaradványai mutatják, hogy jól-rosszul szabják már Jasi új ruháját. Ez az új ruha egyelőre nem nagyon pászol a város elnyűtt testére, de a keskeny és kanyargós utcákon néhol már beljebb tologatják az újonnan épülő házakat s talán valamikor sikerül egyenesebbre és tisztábbra szabni ezeket az utcákat is.

Kámpókereszt az antisze mita toronyon

Egyelőre görbe házak között kockunk fel az állomás melletti dombocskára megnézni a nevezetességeket. A dombocska tetején egy félig kész templom csucsáról már messziről fejbevágy egy hatalmas kámpókereszt. A jasi euzista liga székháza áll épülőfélben a domb tetején, a földszinti front már készen van, ott vannak elhelyezve a liga irodahelyiségei. Az emeleti front pedig most készül diákozthottnak. Két furcsa toronyban csucsosodik ki a székház stílustalan palotája, baloldalon egy karsu görkös torony tetején a templomok keresztje, jobboldalon egy bizáncival kevert románstíli torony gömbölyödik, amelynek tetejéről a szelid kereszt helyett fenyegetően diszeleg a kámpóba görbült gyűlölet.

Ezt a székházat a két toronnyal együtt — az öreg kocsis is tudja — a gyűlölet építette fel. Valamelyik szomszédos faluban az antisze mita diákok maguk égették a téglát és saját kezükkel hordták halomba a domb tetején és ők ácsolták a torony csucsára a kámpókeresztet...

Kapernaumtól — Jasiig

Mekkora utat tett meg ez a kámpókereszt, míg a genezareti tó partjáról, a kapernaumi zsinagógától eljutott a jasi antisze mita palota toronyának tetejére. Mert a „svastica” nem volt mindig antisze mita szimbólum, hiszen a kapernaumi zsidók is a kámpókereszt cirádaival díszítették a zsinagóga falait. Évezredekkel ezelőtt a szumer-babilóniai népek vették kőbe először a kámpókeresztet az áldott napkorong szimbólumaképpen. A szumer kőfaragómesterek hogy is gondolhattak volna arra, hogy a napfény szimbólumot valamikor a gyűlöletet fogja hirdetni a jasi torony tetejéről. Igaz, hogy a „kámpó” az emberiség történetének őskorában éppen olyan ragályosan terjedt végig az egész földkerekségen, akárcsak manapság. Babilóniából egyszerre indult el Keletre és Nyugatra hódító útjára. A napban lakó életerős szimbólumára használták eleinte s csak évszázadok hosszú sora alatt alakult át mai értelméig. Indiában már marhahéj lett belőle, a szent tehénnek nyakára ütötték kámpókeresztet. Kinában a tizezres számjegyet jelölték vele, de szerencsésül nem használták még ma is és katonák akasztják a nyakukba, mi helyett rohamra fújják meg a kürtöket. Japánban a phallus-köveket ékesítik

vele. Trojában pedig egy kiasott égei istenszobor talpába találták belevésve. Néhány afrikai néger törzs ma is cirádának használja a királyi kunyhókon, a pueblo indiánusok pedig szent együgyűségükben a mérlegeket és a súlyokat hitelesítik vele.

Ma már senki sem tudja megmondani, hogyan lett a kámpókeresztből az ujkori német antisze mitizmus szimbóluma. A német „svastica”, amelynek egyik kámpója Románia felé sem a legbarátságosabban integet, Cuza éppen olyan hamar elplagizálta, mint amilyen hideg lelkiismerettel jelentette meg egy koron sajtó neve alatt egyéb német szerzők közzéadásai szakkönyveit.

A kámpókereszt hajnali kalandjai

Igy került el a kámpókereszt a kapernaumi zsinagógától a jasi antisze mita torony tetejére amelynek tövében szeliden és békésen húzódik meg egy ősrégi jasi zsinagóga. De a kámpókereszt úgy látszik minden éjszaka leszáll a torony tetejéről és négy kámpójával beveri a zsinagóga ablakait. Nem történhetik másképp, hiszen hiába csinálták meg nappal az ablaküvegeket, hajnalra újra üresen tátonganak az ablakrákok s a földön köröskörül egy halom üvegeserép. Még sohasem bukkant ablakbetörések tetteseire a jasi rendőrség s így bele kell törödni abba, hogy a torony kámpókeresztje tesz éjszakkánként látogatást a szomszédos zsinagóga ablakai körül...

A kámpókereszt furcsa éjjeli kalandjait az öreg berkocsi tudtam meg, miközben apró lovacskája libegve kapaszkodott fel a meredek dombra. Már azt is tudtam, hogy a vén birzsár nem egyéb, mint egy török bárnykaitánba bujtatott moldvai zsidó és miután ősi héber szokás szerint barátságosan „sölemeit” ráztunk, ajánlkozott arra, hogy elvisz Élije Mendelsohnhoz, a jasi tükörgyárhoz és a nemrégiben alakult hitközség elnökéhez.

Előbb, mert úgy alkudtunk meg a pályaudvaron, keresztülöcögöttünk az egész városon a nevezetességek felé.

Körséta a „Világegyetemhez” címzett boltok körül

A vén kocsis eszejárása már csak a szállodákra juttat rá. Akárhogy biztatam, hogy matsonn valami érdekességet, egyre a szállodák felé kanyarította lovát. Látszik, hogy ötven esztendője egyebet nem csinált, csak hordta a keresztülutazó vándorokat az állomástól a szállodáig és a szállodától az állomásig. A „Marele Hotel Traian”-nak egyetlen nevezetessége a neve, az az enyhe nagyzási hóbot, amely ezt a rozoga és kétes tisztaságú apró szállodát nemcsak Traian nevére keresztelte el, de mellékrakta az „óriási” jelzőt is. Ez a szelid és ártalmatlan henevész egyébként a legfőbb jellemzője a főuccának. Csak éppen senki sem veszi komolyan. A Noé bárkájához hasonló ódon villamosokon rengeteg plakát ontja a nagyképi szabályrendeleteket. Hátul kell felszállni, elől kell leszállni és így tovább, kilométereken keresztül... Mégis mindenki elől száll fel és hátul száll le a villamosról és kilométereken keresztül pont a földtől távolabb csinálja annak, amit a feliratok hirdetnek. Többek között pontosan a padlóra köp, noha a hirdemények arról szólnak, hogy éppen a padlóra nem szabad köpni...

Egy akkora boltocska, amely Bukarestben megelégszik azzal, hogy a Földkerekséghez cimezze rozsdás plébából készült cégétábláját, Jasiban nagyobb cégétáblát akaszt ki, mint a bolt ajtaja és a Világegyetem nevével kereszteli el a firmát. Így láttam viszont a jasi főuccán kicsinyített formában a bukaresti Grivita ucai: „Magazin la Globul”-t, „Magazin la Univerzul” formájában. Már nem is csodálkoztam, amikor az ucai szódavizárús apró sátrának tetején krétával rajzolt betűk hirdették: „Mare desfacere Americaná”. Nagy amerikai szódaviz-szétosztó telep, ahol naponta legalább ötven-hatvan pohár szódavizet osztanak szíjjel poharaként egy lejért, de három lejért már a szírvány minden színében pompázó szörpökből is esőpögtetnek bele némi limonádét.

Amikor azonban a főucca apró boltjainak a tekervényei közül kikecmergünk az uca torkolatáig, tényleg grandiózus látvánnyal állók szemtől szemben. Pompás, hatalmas és tiszta téren, amelynek pártját nagy világárokokban is ritkán látni gyönyörű bizanci palota pompázik. Palatul administrativ — közügyosztási palota az egyszerű és szerény neve ennek a valóban grandiózus és ritka művészi becsü óriási épületnek, amelynek faragott oszlopokkal kirakott árkádjai előtt kicsi virágos park közepében Stefan cel Mare lovas-szobra hirdeti a moldvai vajdák egykori dicsőségét. Valamikor a moldvai fejedelmek palotája volt, azóta kinos gonddal restaurálják évtizedről-évtizedre. Itt igazán indokoltak a nagy jelzők és az óriási számok. Harmincemillió lejbe került a palota legutolsó restaurációja és a több mint kétezer szoba, folyosó díszterem, előcsarnokok és egyéb helyiségek világítása tízmillió lejt emészt fel évente. Most vitatkoznak éppen azon, hogy kinek kell kifizetnie ezt a horribilis világítási számlát, a jasi lapok tele vannak pro és kontra nyilatkozatokkal,

mert az épületnek tulontul sok a gazdája. Itt van a tartományi igazgatóság, a vármegyei prefektúra, a főposta és az egész igazságszolgáltatás, a munkaügyi inspektorátus és még más apró közhiatalok, amelyeknek a költségében sző színesen ekkora összegekről és most keserves gonddal osztózkodnak, marakodnak, hogy mindegyikre kevesebb fizetnivaló jusson.

Rozoga kőköcsök helyett vadonatúj asztaltól gördül a berkocsi s a vén moldvai zsidó, amikor látja, hogy utasának tetszik a palota, örömeiben háromszor is körülkocsikoztat az óriási téren, alig tudok betelni a pompás tornyoskakkal és a faragott oszlopokkal. Végül is a palota háta mögött apró zegzugos sikátorokan kapaszkodunk lefelé Élije Mendelsohn tükörgyárhoz.

A jasi hitközség elnöke, amikor bemutatkozom és elmesélem, mi mindent láttam Jasiban és a szerencsés vonatkozás miatt van még jó másfél óra időm, szó nélkül mellém ül a kocsi, az öreg kocsis helyett átveszi a cicerone szerepét és elindulunk a jasi chalu-telep felé... Jámbar Ferenc

Az antisze miták aknamunkát indítottak Sir Herbert Samuel alkirályá való kinevezése ellen

London, október 24. A Londonban megjelenő Sunday Observer jelenti Kalkuttából, hogy ebben a városban október tizenötödikén az európaiak nagyszabású gyűlést tartottak, amelyen kimondottan fasiszta tendenciák nyilvánultak meg.

A gyűlésen napirenden volt a sterlingkölesön problémája. Hiányos információk alapján az indiai utasok a kölcsönt nagyon kedvezőtlenül itélték meg és kifogásolták, hogy Londonban a kölcsönt az indiai királyi tanács megkérdése nélkül vették föl. Ennek az újságkampánynak a beindítása élénk antisze mita mozgalmat idézett föl és ennek hatása alatt a gyűlés szónoka dühös antisze mita kirohanásokra ragadtatta

el magát. A antisze mita heccelődéseknek újabb tápot ad Sir Herbert Samuelnek India alkirályává való várható kinevezése. Indiai angol körökben ugyan nagyrabesülik Sir Herbert Samuel képességeit és méltányolják a szolgálatokat, amiket az angol birodalomnak tett, de ilyen körülmények között szívesebben látnának egy más személyiséget India ügyeinek élén.

A Sunday Times tudósítója megállapítja ezzel kapcsolatban, hogy India jövőbeli alkirályának kinevezése csak az év végére várható. Sir Herbert Samuel egyetlen komoly ellenjelöltje Zetland márki nem akarja elfogadni az alkirályi méltóságot.

Elkészült a bankamat szabályozásáról szóló törvénytervezet

Elkészült a bankszövetség intervenciója

Bucuresti—Bukarest, október 24. Amint ismeretes, az igazságügyminiszter az ország különböző részeiből érkező panaszok következtében elhatározta, hogy a kamatlábat szabályozza. Ez az intézkedés a 12-ik órában következett be, amikor egyes vidékeken az uzsora a lakosságot már a végső nyomorba döntötte.

A bankamat szabályozásáról szóló törvénytervezet előkészítésére a miniszter speciális bizottságot küldött ki, hogy tanulmányozza a kamatlábat indokolatlan emelkedésének okát, tegyen javaslatot azokról a módosításokról, melyekkel meg lehetne akadályozni az elharapódzott uzsoráskodást.

A kiküldött bizottság nyomban az

igazságügyminiszter megbízása után hozzálátott munkájához. Heteken át foglalkozott a nehéz problémával. A törvénytervezet nagyjában már el is készült. Ebben a stádiumban a bukaresti bankszövetség memorandumot nyújtott át a pénzügyminiszternek, melyben kérte engedje meg, hogy a bizottság munkájában a szövetség egy delegátusa is résztvegyen.

A kérés tegnap érkezett be és az igazságügyminiszter nyomban válaszolt. Közölte a bankszövetséggel, hogy az intervenció már elkészült, mert úgy a bankkereskedelem, mint a kamatszabályozásáról szóló törvénytervezet már elkészült és azt rövidesen az érdekelteknek meg is küldik.

A bukaresti szembe

B

Bucuresti—Bukarest. Uj Kelet tudósítója Kelet tegnapi bécsi rendőrség káfolta azt a hirt, leleplezett kémszer instruktóit, mert a rint ilyen kémszer létezik. A bécsi rendőri feltűnést keltette ez a cáfolat a bűnadatainak hitelessé vonni, amelyek pedig legnagyobb részben osztrák állam levéllel jöttek az ott tak állandó összpóstan és kurirszolgálat egész országra kitűnés miatt van még jó másfél óra időm, szó nélkül mellém ül a kocsi, az öreg kocsis helyett átveszi a cicerone szerepét és elindulunk a jasi chalu-telep felé... Jámbar Ferenc

A bukaresti szembe

— Pozitív adatok kunkban, — mond amelyek bizonyítják szovjet kémszervezését. Az összes elbep irányították. főbűnösök, élőkön utlevéllel jöttek az alattvalók. Sajnálatos rendőrségnek hogy lommal, amikor oszjet kémkedési ügysz vagy pedig Auszri nek hasonló bünes tanihöz hasonló cátesz közé. Ugyanez többi európai államsóleg leleplezések — Van-e jobb bi rendőrségi nyil hogy

három héttel ez az összes balkánok szovjetkémie rukiókk

Ezen az értekezle mérnök is. A sziguki utlevélét, hogy uj utasításokat is a kémszervezet kö

— A vizsgálat ságaink meg fogjciai uton az esemélis raportot, amely is meg fog győződrák fővárosban va vista kémközpont, most nyilatkozatall

A bukaresti szikozata természetes tünést kelti. A szignak biztos hangjára való hivatkozás a leleplezéseknek és ha számolni is kdenkit gyanúsító vel, a kémszervezet valami volt, amely ra kiterjedő szála szervezve.

Salame ja és o

A bukaresti lap közölnek a nyom Sherlock Holmes r a letartóztatások tairól. Színesen ír

Ugyvéd időnap

Teljes angol

48

Vidékre ut

Lepa

Keresse fel a
dőr- és cipőipari kiállítást
Bukarestben, a Parcul Carolban — Nyitva november 12-ig
Minden vidéki látogató a visszautazásnál a CFR vonalain 50 százalékos utazási kedvezményben részesül.
A kedvezményt a következő módon lehet igénybevenni: Meg kell őrizni a jegyet, amellyel a kiállításra utazik, ahol felmutatja a kiállítás látogatási irodájában, ahol a jegy ellenében egy igazolványt és féláru jegyet adnak ki. Az igazolványt jogot ad a kiállítás megtekintésére.

A bukaresti sziguranca szembeszáll a bécsi rendőrséggel és azt állítja, hogy Bécsben mégis van kém-központ

A sziguranca feltűnést keltő nyilatkozatában azt állítja, hogy a bécsi rendőrség szándékosan tussolja el a kém-központ létezését

Bucuresti—Bukarest, október 24. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Amint az Uj Kelet tegnapi száma már közölte, a bécsi rendőrség kategórikusan megáfoltta azt a hírt, hogy a Bukarestben leplezett kémszervezet Bécsből kapta instrukcióit, mert a bécsi rendőrség szerint ilyen kémszervezet Bécsben nem létezik. A bécsi rendőrség cáfolata értelmétől feltűnést keltett mindenütt, hiszen ez a cáfolat a bukaresti sziguranca adatainak hitelességét látszik kétségbevonni, amelyek pedig a letartóztatottak legnagyobb részéről megállapították, hogy osztrák állampolgárok, osztrák utlevéllel jöttek az országba. Bécsből voltak állandó összeköttetésben rádió, postán és kurírszolgálattal, egyszóval az egész országra kiterjedt szervezetnek Bécs volt a központja, ahol így a szovjetkormányzatnak valóságos fiókintézete lenne. A nyilatkozat természetesen nagy konsternációt keltett Bukarestben, melyre a bukaresti sziguranca azonnal ellen-nyilatkozattal felelt és a leghatározottabban fenntartja állításait a nyomozás adataira vonatkozólag.

A bukaresti sziguranca mindent fenntart

— Pozitív adatok vannak a birtokunkban. — mondja a nyilatkozat — amelyek bizonyítják, hogy Bécsben a szovjet kémszervezet egyik centruma székelt. Az összes elfogott leveleket Bécsbe irányították. Ezenkívül az összes főhűbősök, élükön Matthevel, osztrák utlevéllel jöttek az országba és osztrák alattvalók. Sajnálatos módszere a bécsi rendőrségnek hogy minden olyan alkalommal amikor osztrák alattvaló szovjet kémkedési ügyekbe keveredik bele, vagy pedig Ausztria területén történnek hasonló büncselekmények, a mostanihoz hasonló cáfoló nyilatkozatokat tesz közzé. Ugyanez a módszer az összes többi európai államoknak is, ahol hasonló leleplezések történtek.

— Van-e jobb bizonyíték. — folytatja a rendőrségi nyilatkozat — mint az, hogy

három héttel ezelőtt Bécsbe hívták az összes balkáni és európai országok szovjetkémjeit, hogy újabb instrukciókkal lássák el.

Ezen az értekezleten résztvett Matthe mérnök is. A sziguranca tudatosan adta ki utlevélét, hogy megtudja azokat az új utasításokat is, amelyeket Bécsből, a kémszervezet központjától kapott.

— A vizsgálat befejezése után hatóságaink meg fogják küldeni diplomáciai uton az eseményekről szóló speciális riportot, amelyből a bécsi rendőrség is meg fog győződni róla, hogy az osztrák fővárosban valóban létezik a bolsevista kémközpont, amelynek fennállását most nyilatkozatában kétségbevonja.

A bukaresti sziguranca fenti nyilatkozata természetesen a legélénkebb feltűnést kelti. A sziguranca nyilatkozatának biztos hangja és a diplomáciai utra való hivatkozás azt bizonyítja, hogy a leleplezéseknek komoly alapjuk van és ha számolni is kell a sziguranca mindenkit gyanúsító nyomozási módszerével a kémszervezet mégis csak létező valami volt, amelynek az egész országra kiterjedő számai évek óta vannak beszerelve.

Salamon mérnök akadémia és a farkaskutya

A bukaresti lapok újabb részleteket közölnek a nyomozásokról, valóságos Sberlock Holmes regényeket rögtönözve a letartóztatások érdekesebb mozzanatairól. Színesen írják meg a lapok, hogy

hogyan szervezte meg a sziguranca a Salamon mérnökre annyira kompromittáló iratokat. Salamon mérnököt, aki saját autójával szokott kirándulásokat tenni Bukarest ucain, természetesen kettesben, a sziguranca egyik ügynöke állandóan követte. Egy alkalommal, amikor Salamon megállt az egyik éjszakai bár előtt és hölggyével bement a bár

helyiségbe, teletömött akadémiaját az autóban hagyta veszedelmes farkaskutya-jának társaságában, amely fenyegetően mordult rá mindenkire, aki az autó mellett elhaladt. A sziguranca ügynöke gondolkodott, hogyan tudna az akadémiahoz jutni. Elszaladt az egyik szomszédos bodegába és a népszerű bukaresti ciedellel, néhány darab „mititei”

vel jött vissza. A detektív a kutyának odadobta az ételt, amit ez ugyan örömmel vett tudomásul, de várakozó álláspontra helyezkedett, hogy a nagylelkű idegennek vajjon milyen céljai lehetnek az akadémia iratokat illetően. Amikor a detektív az akadémia után nyult, a kutya veszedelmes morogni kezdett. Amikor az eset többször megisméltődött és a detektív már-már feladta a reményt, hogy az akadémia megkaparintsa, egy elárvult macska kezdett nyávogni a félreeső ucca egyik kapualjában, amit a detektív ügyesen kihasznál. Őlebe vette a macskát és bedobta az autóra. A kutya és a macska között örült lár-mával barátkozás indult meg és eközben a detektívnek sikerült elemelnie az akadémia iratokat, amelyeket Salamon kompromittáló összes iratokat tartalmazta. Ekkor került a bizonyítékok nagy tömege a sziguranca birtokába, amelyeknek alapján a nyomozás adatai Mattheig és Pratt mérnökig, a brassói repülőgyár alkalmazottjáig vezettek.

Az osztrák igazságügyminiszter nyíltan színt vallott az antiszemitizmus mellett

Kilépések a Heimblockból — Vaugoin kancellár pártja nem antiszemita

Bécs, október 24. Dr. Hueber igazságügyminiszter, a Heimwehr egyik képviselője az új osztrák kabinetben, Klagenfurtban beszédet tartott, amelyben nyíltan kijelentette, hogy a német nemzeti szocialistákkal szolidaritásnak érzi magát. A Heimwehnek ugyanolyan céljai vannak és ugyanaz a mentalitása, mint a németországi nemzeti szocialistáké. Igaz, hogy a Heimwehr és az osztrák nemzeti szocialisták nem kötöttek választási paktumot, de ez nem azért van, mintha a Heimwehr nem akarna fájvédő antiszemita jelszavakat felvenni programjába.

Kik okozták Ausztria romlását?

Dr. Hueber egyébként hasonló kijelentéseket tett egy bécsi szűkebb gyűlekezésben is, amelyben nyíltan kijelentette, hogy az ország romlását a bevándorolt galiciai zsidók és a demokratikusan gondolkodó nyugateurópai zsidók okozták.

— Bennünket, Heimwehr embereket — mondotta dr. Hueber — Hitlerrel csak taktikai kérdések választanak el. A zsidó probléma tekintetében tellegünk teljesen azonos. Tudja meg mindenki, hogy a zsidók kérdés körül szorosan rászokunk a nemzeti szocialista programhoz, mert azon a véleményen vagyunk, hogy a zsidók Ausztriában megmérgezik a társadalmi atmoszférát.

A Heimblock is antiszemita

Egy másik reakciós párt, a Heimblock az utóbbi időben szintén antiszemita jelszavakat kezdett hangoztatni, mire a pártban lévő zsidók és liberális gondolkodó nemzsidók egy része bejelentette a pártból való kilépését. Kijelentették többek között Vetter von der Lilje gróf, továbbá dr. Franz Weisl ismert katonai jogász, Wolfgang Weisl, a híres publicista nagybátyja. A kilépettek nyilatkozatát adták ki, amelyben éles szavakkal támadják a Heim-

blockot, amely ugyanakkor hirdeti a jaji antiszemitizmust, amikor a zsidóktól pártcélokra pénzeket kapott.

A keresztényszocialisták eljéjtették az antiszemita programot

Ezzel szemben a dr. Károly Vaugoin kancellár és dr. Seipel külügyminiszter vezetése alatt álló keresztényszocialista párt teljesen eljéjtette antiszemita programját, jóllehet ezt a programot dr. Karl Lueger, Bécs város hírhedt antiszemita polgármestere a keresztényszocialista párt programjában kihangsúlyozta. Dr. Seipel pártja nevében újabban ugy nyilatkozott, hogy a keresztényszocialisták az állam minden polgáranak érdekeit védeni akarják. Ezzel függ össze az is, hogy dr. Jerzabeck, aki a keresztényszocialisták programjával volt tagja a parlamentnek, antiszemitizmusa miatt most nem is jelölök.

Senkisé tudja pontosan, hogy Romániának hány lakosa van

Megbizhatatlanok az összes statisztikai adatok — Csak az ideai népszámlálás fog pontos adatokat szolgáltatni

(Cluj — Kolozsvár, okt. 24. Az Uj Kelet tud.) A munkaügyi minisztérium mellett működő népszámlálási hivatal értekezletre hívta egybe a népszámlálás kerületi kormánybiztosait. Ezen az értekezleten kapják meg a biztosok a kormány utasításait a népszámlálás végrehajtására vonatkozóan. A népszámlálás alkalmával kitöltendő űrlapok már elkészültek és közelebbről kiosztásra kerülnek az egyes országrészek népszámlálási hivatalai között. A személyi bejelentések számára 20 millió űrlapot rendelt a kormány és a hatalmas nyomtatványtömeg elkészítése napokat vett igénybe.

A népszámlálást előreláthatóan néhány héten belül megejtik. Ebből az alkalomból a munkaügyi minisztérium bekérte a statisztikai hivataltól az ország népesedésére vonatkozóan eddig egybegyűjtött összes adatokat, hogy azok az új népszámlálás adataival összehasonlíthatók legyenek. Romániában 1912 óta nem készítettek komoly statisztikát Románia lakosságáról és a román állam vezetőinek fogalmuk sincs arról, hogy az egyesülés óta hogyan alakul számszerűleg, foglalkozás, vallás, nemzetiség szempontjából pontosan az ország lakossága. Azt sem tudjuk pontosan, hogy hány lakója van az országnak. Goga Octavian 1926-ban, belügyministersége idején megpróbálkozott ugyan valami népszámlálás-félével, ami azonban inkább arra lett volna jó, hogy a nem állampolgár zsidó lakosok számát megállapítsa. Ez az improvizált népszámlálás természetesen kudarcra végződött.

A statisztikai hivatal véleménye sze-

rint Romániának ebben a pillanatban körülbelül 18 millió lakosa van. Ez a szám azonban megközelítőleg sem pontos. Lehet egy millióval több, vagy kevesebb, ami meglehetősen sok, ha elgondoljuk, hogy a nyugati államokban 50.000 lélekig megközelítőleg ismerik a lakosság pontos létszámát. A statisztikai hivatal legutóbbi kimutatása az 1925 évről szól. Ekkor 18 millió 2000 lakost mutattak ki, természetesen „körülbelül”. Ezt a számot oly módon állapították meg, hogy a születések számát vették alapul (erről pontos adataik voltak) azután kiszámították, hogy a születési statisztikák szerint hány szülő esik az újszülöttekre. Ez a módszer távolról sem eredeti, ezzel szemben megbízható adatokat sem szolgáltathat. Nem érdemtelenek azok a számok, amelyek Románia lakosságának számbeli fejlődését mutatják. Eszerint

1875-ben	4.399.000
1905-ben	6.480.000
1915-ben	7.897.000
1925-ben	18.200.000

lakoja volt az országnak. Minthogy az utóbbi években a gazdasági válság egyre erősödött, valószerűen látszik, hogy a születések száma kisebb, mint az elhalálozásoké, és az ország lakossága ma 18 millióra tehető, bár normális visznyok között legalább 20 milliónak kellene lenni.

Kevesen tudják, hogy Romániában 9 olyan város van, amelynek lakossága meghaladja a százezeret.

E városok a következők:

1. Bukarest	— — — — 800.000
2. Iasi	— — — — 185.000
3. Kisinev	— — — — 180.000

4. Galati	— — — — 150.000
5. Cernovic	— — — — 120.000
6. Temesvár	— — — — 115.000
7. Kolozsvár	— — — — 110.000
8. Braila	— — — — 104.000
9. Ploesti	— — — — 102.000

Ploestinek 50 évvel ezelőtt 100.000 lakója volt. A város ipari fejlődése folytán egy félszázad alatt megtízszereződött a város lakossága. Ezzel szemben Bukarest, Kisinev és Galati lakossága 10—20 százalékkal csökkent a válság éveit követően:

1. Nagyvárad	— — — — 90.000
2. Arad	— — — — 80.000
3. Krajova	— — — — 75.000
4. Konstanca	— — — — 65.000
5. Szatmár	— — — — 60.000
6. Brassó	— — — — 58.000
7. Cetatea Alba	— — — — 50.000

Ezek a számok természetesen részint elavultak, részint pedig már akkor sem voltak pontosak, midőn összeállították őket. A közelgő népszámlálás remélhetőleg eléggé alapos lesz ahhoz, hogy világos képet nyújtson az ország lakosságáról.

Ha szolid és megbízható helyről akarja LIBAZSIR szükségletét beszerezni, írjon vagy kérjen árajánlatot

ארטה קליין KLEIN orth. kóser

száir és baromfiismerőkből Oradea, Saguna 6. Alapítva 1912

Szállítás postán és vasuton saját bődönben.

Ugyvédi határ-időnapló 1931

Teljes angolvásonkötésben 480 lej

Vidékre utánvétellel küldi **Lepage, Cluj**

SAKÉRTŐK RESZESITIK

...tul sok a gaz...
...a főposta és az...
...a munkaügyi...
...és apró közhi...
...udgetjében szó...
...ól és most ke...
...nak, marakod...
...kevesebb fizet...

...ett vadonatúj...
...si s a vén mold...
...gyi utasának...
...háromszor is...
...si tőren, alig...
...tornyoskálkál...
...al. Végül is a...
...zegzűs sika...
...felé Elije Men...

...ke, amikor be...
...n mi mindent...
...nesés vonatké...
...fél óra időm...
...csiba, az öreg...
...sicerone szere...
...chaluc telep...
...fámbor Ferenc

litottak való

...éseknek újab...
...muellenek India...
...ó kinevezése...
...nyan nagyra...
...muellen képe...
...szolgáltatokat...
...omnak tett, de...
...tt szívesebben...
...lyiséget India

...itója megáll...
...hogy India jö...
...vezése csak az...
...erbert Samuel...
...öltje Zeland...
...adni az alkirá...

zásáról

...bizása után...
...Heteken át...
...oblemával. A...
...an már el is...
...nban a buka...
...memorandum...
...miniszternek...
...meg, hogy a...
...a szövetség...
...gyen.

...gett be és az...
...nban vála...
...szövetséggel...
...elkészt, mert...
...mint a ka...
...törvényter...
...zt rövidesen...
...küldik.

tást

er 12-ig

száza-
g kell
a ki-
lványt
meg-

Tűzkárunknál megsérült árukat

október 20-tól november 2-ig hatósági engedéllyel

olcsón kiárúsítjuk. A sérült árukat csak készpénzért árúsítjuk

Heller és Molnár

divatnagyrúháza, Cluj-Kolozsvár
Calea Regele Ferdinand 15 szám

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja
Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő
Felelős szerkesztő: Jámor Ferenc
Bukarest szerkesztőség:
Hátszegi Ernő, Hotel Imperial
Cikkeink utánnomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg

Az Erdélyi Zsidó Arvagonozó zihali csoportjának műkedvelő előadása. Az Arvagonozó zihali helyi csoportja derekas és kitűnően megszervezett munkával megrendezte és e hó 18-án szombaton este az ottani Vigadóban előadta műkedvelő szereplőkkel a „Fruska” c. háromfelvonásos vígjátékot. A darabot alábbi szereposztásban hozták színre. Harrington — dr. Porjesz Ferenc, Harrinné — Rendy Sziszi, Patricia — Sándor Böske, Grace — Havas Magda, Bill Cladwel — Gyallai Gyurka, Tony Anderson — Jakabfi Imre, Buchanan — Kelemen Klára, O. Fleherty — Róth Lóli. Az előadások minden tekintetben kiemelkedő sikere volt ami az összes szereplők a műkedvelőket messze felülmúló játékának érdeme. Külön ki kell emelnünk a címszereplőnek Sándor Böszinek teljesítményét, aki játékkal és az egyik betétjével a közönséget valóssággal magával ragadta.

ELHARULT A PALESZTINAI TANÍTÓSZTRÁJK. Jeruzsálemből jelentik: Közölte az Uj Kelet, hogy a Jewish Agency felügyelet alatt álló iskolák tanítói mozgalmat indítottak fizetési rendezése érdekében. A mozgalom már ott állott, hogy a tanítók sztrájkba lépnek. Az utóbbi napok tárgyalásai azonban kedvezően alakultak és a sztrájk veszedelme elhárult. A Jewish Agency és a tanítói kar megállapodott a konfliktus minden pontjára vonatkozólag és a tanítás rendesen folyik.

A kolozsvári WIZO tisztújító közgyűlése. Kedden délután tartotta meg közgyűlést a WIZO, Kolozsvár zsidó asszonyainak nagy érdeklődése mellett. Wertheimer Samuné elnöknő megnyitójában az otthon szeretetéről és a zsidó hazáért való önfeláldozásáról beszélt. Ezután a megjelent testületek vezetői üdvözlik a WIZO-t; Weisz Béláné a Nőegylet nevében elismerőleg szól a WIZO munkájáról, majd dr. Szönyi Géza a Zsidó nemzeti Szövetség és Keren Hájessod nevében, dr. Spitzer József a Menza, dr. Weisz Jenő a helyi csoport, Kertész Mártonné a Keren Kavemeth, Eiszkovics a Barinzia és Leichtmann Andor az Ezra nevében üdvözlik a WIZO-t. A közgyűlés kiemelkedő pontja Voianu Volfné úrnő „A cionista nő munkája” című előadása volt. A nagy sikerű, értékes előadás után a következő tisztikart választották meg: Elnök: Wertheimer Samuné. Alelnökök: Kertész Mártonné, Léb Jenőné, Grün Mórné. Titkárok: Weinberger Nándorné, Öhlbaum Etus. Pénztárnok: Ötvös Béláné. Ellenőr: Herskovits Imréné. Munkabizottság: dr. Fischer Józsefné, dr. Szönyi Gézané, dr. Balázs Endréné, Balázs Sándorné, Grün Samuné, Voianu Volfné, Sajovits Nátháné, dr. Fénichel Józsefné, Braunstein Hilariónné, Braun Sándorné, Panigel Jancuné, Választmány: Neuburger Zsigmondné, dr. Neufeld Jenőné, dr. Goldner Mihályné, dr. Jakobi Emilné, Jakab Mórné, Léb Samuné, Léb Miksáné, dr. Glasner Izsákné, dr. Hamburg Józsefné, Molnár Jenőné, Aussländer Lajosné, dr. Neumann Vilmosné, Fischer Lipótné, dr. Weisz Jenőné, Finkelstein Alfrédné, Salamon Jakabné, dr. Weisz Fülöpné.

BARHOL MEGJELENT KÖNYVEIT MEGKAPHAT AZ UJ KELET KÖNYVOSZTALYÁBAN.

Három román és két kisebbségi orvos került a kolozsvári orvoskamara élére

Egyhangulag választották meg a paktumos listát

(Cluj — Kolozsvár, okt. 24. Az Uj Kelet tud.) Az ország összes városaiban lezajlottak már az orvoskamaraival választások, amelyek mindenütt az intrikák és ellenségeskedések hosszú sorát indították meg a többségi és kisebbségi orvosok között. Az erdélyi városoknak nagyrésztében az orvosok nem tudtak olyan platformot találni, amelynek alapján egyenlő arányban jutatták volna be az orvosi kamarák vezetésébe a román és kisebbségi orvosokat és így az orvoskamaraival választásokon napirenden voltak a csunya összetűzések és sok esetben az illetékes kormányzóságnak kellett közbelépnie az ellentétek elsimítására.

Eppen ezért díszetért illi Kolozsmege orvosi-társadalmát, mely megtalálta a módját annak, hogy hogyan vezesse le a választásokat minden vihar és ellenségeskedés nélkül. A ma lezajlott választások a legteljesebb egyetértésben már előzőleg a legbarátságosabb alapon tárgyaltak a többségi és kisebbségi orvosok. Az orvoskamaraikat illető dr. Basiota vármegyei főorvos nyitotta meg, aki a megjelenteket üdvözölve, dr. Jacobovici egyetemi tanárnak adta át a szót. Jacobovici néhány szóban ismertette a törvénynek ama intencióit, amelyek az orvoskamaraikat életrehozták és vázolta azokat az előnyöket, amelyek a kamarák megalakításával az orvosokra háramlanak. Gane professzor, a közismerten liberális pártállású egyetemi tanár szólalt fel, aki éles kritikában részesítette a törvényt. Kijelen-

tette, hogy nem tartja indokoltnak a kamarák megalakítását, amelyeknek nem lesz olyan tekintélyük, mint amely föltött az Asociația Medicilor din Tară, (Az Országos Orvosszövetség) rendelkezett. Ez a szövetség az orvostársadalom jogi személye volt, mely kellőképpen tudta képviselni az orvosok érdekeit mindenféle szempontból. Ezt az intézetet az orvosok szabadakaratukból létesítették, nem volt kényszeralakulat, mint az orvoskamara, amely egyébként is, büntetőjellel fogva nem tulságosan népszerű az orvosok között.

Gane beszédét, különösen a liberális pártot tartozó orvosok tetszéssel fogadták. Ennek ellenére a választások a legnagyobb eszben zajlottak le és az előre megállapított lista lényeges szótöbbséggel diadalra jutott. A kamara öttagn vezetésében így dr. Tataru Coriolan és dr. Pop Livius egyetemi tanárok, dr. Basiota vármegyei főorvos a román orvosok részéről, dr. Füleu Gyula volt egyetemi tanár és dr. Goldberger Ede a kisebbségek részéről foglalnak helyet. Egyes orvosi körök szívesen látták volna a kamara vezetésében dr. Stanea egyetemi magántanárt, akit azonban a román orvosok egy része nem akart, mert Stanea szintén a liberális párttagja.

A kamara tisztújító közgyűlést ezután dr. Tataru Coriolan zárta be, aki megköszönte az orvosoknak a vezetőségnek előlegezett bizalmat és együttműködésre hívta fel az orvosokat.

Eljegyzés. Nadel Hermann Tg. Mures eljegyezte „Miss Bacău” — Posmantier Basalike kisasszonyt Posmantier Salamon bacăui kereskedő bájos leányát.

Schwartz érmihályfalvi vendéglős leányát Irénkét eljegyezte Finiász József Pozsony.

Marmorstein Gizellát Cluj eljegyezte Wieder Mihály Cluj. Minden külön értesítés helyett.

Hatvan méter magasságból zuhant a vízbe és ép bőrrel menekült. Londonból jelentik: A Sidneyben épülő hatalmas hid építési munkálatainak egy munkás hatvan méter magasságból zuhant. Már mindenki halottnak hitte a vízbe esett embert, amikor egyszerre csak felbukkant a víz mélyéből és széles tempókkal uszva partot ért. A halál veszedelméből csodálatos módon megmenekült ember néhány kékfolttal szabadult.

Tragikus körülmények között halt meg Rothschild báróné szabója. Bécsből jelentik: Tegnapelőtt meghalt Bécsben Franz Ungár kereskedelmi tanácsos, a Rothschild-ház női szabója. Ungárnak és feleségének a császári Bécsben is elsőrendű, disz-

tingvált üzletük volt. Az üzlet nivóját az összeomlás után is fenntartották, sőt fejlesztették. Néhány héttel ezelőtt Ungár Karlsbadban is üzletet rendezett be, ahová leküldte egyetlen leányát az üzlet vezetésére. Tegnapelőtt Ungár táviratot kapott Karlsbadból, amelyben közlik vele a tragikus hírt, hogy leánya hirtelen meghalt. Ezt a Hiob-hírt annyira szívére vette az egyébként gyengélkedő Ungár, hogy egy félórával később már meghalt. Az osztrák fővárosban óriási részvét nyilatkozott meg a közbeesülésben álló szabómester iránt, hogy a gyilkosságot hogyan követte el.

A jövő hónapban összeülő belgrádi agrárkonferencián az agrárblokk megszervezésének kérdése. Belgrádból jelentik: A bukaresti agrárkonferenciáról visszatért jugoszláv delegátusok szerint a román fővárosban a konferencia tárgyalásai annyira előrehaladtak, hogy a jövő hónapban Belgrádban tartandó konferencián szönyegre kerülhet az agrárblokk megszervezésének kérdése, az agrárkölesönök ügye és a mezőgazdasági törvényhozás egységesítése is.

A nagyváradi cionista konferencia delegátusai

Deva: Dr. Szegő Ernő, Rapaport Kálmán, Kasziner Miksa, Berkovics Lajos, pótdelégátusok: Löwinger Károly, Leitner Zoltán, Wasserstrom Sándor.
Gheorgheni: Engel Jeremiás, pótdelégátus: Charap Elijáhu.
Ineu: Vértés Ignác.

Eltemették Út Emmát. A szomorú csak a rokont, de a családfelettartót is márt, akinek tragikus halála Kolozsváron általános részvétet keltett, ma délután helyezték örök nyugalomra a kolozsvári református temetőben. A temetésen a szerencsétlen sorsú lány ismerősei nagy tömegben jelentek meg, hogy a vizsgálatlan családot, amely nem csak a rokont, de a családfelettartót is elvesztette Emma halálában, fájdalomban legalább az általánosan megnyilvánuló részvétellel enyhítse. Barátai a nagyon szomorú sorsú embereket illető meghatódással dobtak rögöket a tragikus véget ért urilány koporsójára.

A budapesti Augusztá-telepi rablógylökkösség tettesét kivítették a büncselekmény színhelyére. Budapestről jelentik: Mester Jánost, az Augusztá-telepi rablógylökkösség tettesét ma a helyszíne vették ki, ahol a nyomozó hatóságok jelenlétében be kellett mutatnia.

A Jewish Agency erdélyi osztályának második konferenciája. A Jewish Agency erdélyi osztálya f. hó 26-án tartja második országos konferenciáját Nagyváradon. A konferencia színhelye a Sas-passage mozgósínháza, kezdete esti 6 óra. A konferencia programja a következő: 1. Elnöki megnyitó: dr. Balázs Endre, a Jewish Agency erdélyi osztályának ügyvezető elnöke. 2. Beszámoló és javaslatok. 3. Dr. Hantke Arthur, a Keren Hájessod jeruzsálemi direktorának referátuma. 4. Határozathozatal a Jewish Agency erdélyi központjának Clujról Temesvárra való áthelyezése ügyében. 5. Az új vezetőség megválasztása. 6. Indítványok. 7. A konferencia bezárása. Az utóbbi napok eseményeire való tekintettel kétszeres érdeklődéssel bír dr. Hantke referátuma, ki részletes tájékoztatót fog adni a legközelebbi jövő teendőivel kapcsolatosan is.

Az északi országok zsidói. Koppenhágából jelentik: Huszonöt évvel ezelőtt jelent meg a világirodalom egyik leghatalmasabb műve. Unut Hamsun „Ehség” című regénye. Ebből az alkalomból a skandináv országok lapjai egyöntetűen megállapítják, hogy a nagy dán írónak fölfedezője és pályáján való elősegítője a zsidó Georg Brandes volt, a nagyírú esszé-író és irodalom-történész. A lapok visszaemlékezéseket közölnek a nagy történelmi percekéről, amikor a teljesen lerongyolódott Unut Hamsun megjelent Brandes professzornál, kezében a „Nyomor” kéziratával. „Ennek a zsidó férfinak a szemében — írja a világhírű regényíró — megcsillant akkor a próféták jósága és hírnevet szerzett írójának. A lapok ebből az alkalomból az északi zsidók kulturális szerepéről írnak és megemlékeznek Norvégia egyik nagy fiáról, a zsidó Hambro professzorról, a norvég törvényhozás elnökéről, aki a Népszövetség ülésén is feltűnt magas intelligenciájával, pártatlanságával és különösen nagy igazságszeretetével.

Gloria kötő-szövő-gyár

gyártmányainak gyári áron való elárúsítását

a Gloria Casa de Tricotaj str. Memorandului (Unió ucca 4 szám)

alatti elárúsító helyén kívül, fenti cég ujonnan megnyitott fióküzletében a

Str. Regina Maria (Deák Ferenc u.) 3

alatti is megkezdte

Sors

1,000.000 l
Nyereménye

Egy kataló

Aki a világot fogja fel, — az het rajongó költőnyal kevés érzéket át-meg-átszínhol elszomorító runkat előszeretettel a szocializmus, mus, a technika korszakának. A ket illeti: a nagdolkozók mindössretnek tudomás visszahaladók tipsem érdekel, mindalom, vagy az

De az csak a fídig annak a nagyszíne, amelynek fális viharok és váltakoznak. A az óceán fenekén ger mélyének szil a szörnyek, néhamak vonalait n amelyt csak a bka alkalmakkor.

E ritka alkalomra egy budának katalógusa, gon és az utódáll jelenő magyar na címjegyzékét tart azt hinné, hogy csak szürke adak amely kizárólag dekelhet. Ez azon legérdektelenebb doknak is van szem talnak. Csupán nekik szentelni s vár a tenger fenekéber élet rejtett pillanthatja meg tekintetünk.

Azt hihetőnk, tényleg csak az problémák” érd Búszke tudatunk Zeppelinek és ref alig tudja elképze rek nagy többség lis viszonyok és é hogy a mélyben, nélkül élő emb olyan dolog érdekel felszínen se vihanapsütések fényézik.

Ki hinné példaszagon folyóirat „ger gyermek” címűnűleg a szerencsés megértés eszméjé ta, a gazdasági külség korszakáb bá, hogy „Filatomen szintén egy látog Magyarorsz lyeggyűjtés pr szembe minden problémával. Toy névjegyzéket, ráj egy „Hegyen É lap a hegyen épimáciáját hirdeti városok felett s men egy folyóiratég szerint a köepropagandát.

Nem kisjelentős lehet a „Somogsem, amely mind mogymegyei ara érzületének fokoza lőszinűleg úgy kétek leventeségén den bajának megs utolsó dolog, hog

Sorsjáték van sok, készpénz sorsjáték csak egy:

A kolozsvári Mentő Egyesület sorsjátéka

1,000.000 lei főnyeremény!

3,450.000 a nyeremények összege

Huzás 1930 december 21-én

Nyereményeket az Albina bank fizeti. Egy sorsjegy ára 100 lej. Vidéki megrendeléseket 117 lej ellenében a Sorsjegyiroda (str. Memorandului 16) eszközöl

Egy katalógus tanulságai

*

Aki a világot töretlen egységként fogja fel, — az lehet jó filozófus, lehet rajongó költő, de minden bizonyítással kevés érteke van a nagy egységet át-meg-átszínező, hol mulatságos, hol elszomorító részletek iránt. Korunkat előszeretettel szokták nevezni, a szocializmus, a fasizmus, a cionizmus, a technika és egyéb izmusok korszakának. Ami pedig az embereket illeti: a nagy egységekben gondolkozók mindössze két típusról szeretnek tudomást venni: a haladók és visszahaladók típusáról, akiket egyéb sem érdekel, mint a politika, a forradalom, vagy az ellenforradalom.

De az csak a felszín képe. Még pedig annak a nagy emberóceánnak felszíne, amelynek felületén katasztrófális viharok és mosolygó szélesendek váltakoznak. A mélységben azonban, az óceán fenekén apró korallok, a tenger mélyének színes, változatos, néha a szörnyek, néha pedig esodátatos formák vonalait mutató élete zsi-bong, amelyet csak a búvár láthat meg ritka alkalmakkor.

E ritka alkalmak egyike volt számomra egy budapesti hirdető irodának katalógusa, mely a Magyarországon és az utódállamok területén megjelenő magyar napi és időszakos lapok címjegyzékét tartalmazza. Az ember azt hinné, hogy egy ilyen katalógus csak szürke adatokat tartalmazhat, amely kizárólag szakembereket érdekelhet. Ez azonban csak előítélet. A legérdekesebb és legszűkebb dolgok is van szellemi, sőt művészi tartalmuk. Csupán időt és türelmet kell nekik szentelni s akkor — mint a búvár a tenger fenekén — apró korallokat, szellemi szörnyetegeket s az emberi élet rejtett mélységeinek esodát pillanthatja meg bennük és általuk tekintetünk.

Azt hihetnők, hogy napjainkban tényleg csak az ugynevezett „nagy problémák” érdeklik az embereket. Bűzke tudatunk, mely megszokta a Zepelinek és repülőgépek rekordjait, alig tudja elképzelni, hogy az emberek nagy többsége még ma is vicinális viszonyok és érdekek körül mozog; hogy a mélyben, hirtévé és dicsőség nélkül élő emberek többségét sok olyan dolog érdekli elsősorban, ami a felszínen se viharok, se mosolygó napsütések fényében nem mutatkozik.

Ki hinné például, hogy Magyarországon folyóirat jelenik meg „A néger gyermek” címen, amely valószínűleg a szerkesztés iránti részvét és megértés eszméjét hirdeti — a boletta, a gazdasági válság és munkanélküliség korszakában. Ki hinné továbbá, hogy „Filatelisták lobogója” címen szintén egy folyóirat lát napvilágot Magyarországon, amely a bélyeggyűjtés problémáját szegezi szembe minden más korszakalkotó problémával. Tovább forgatva ezt a névjegyzéket, rájövünk arra is, hogy egy „Hegyen Épített Város” című lap a hegyen épített városok szupremáciáját hirdeti a völgyben épített városok felett s hogy „Kócsag” címen egy folyóirat minden valószínűség szerint a kócsagtollaknak csinál propagandát.

Nem kis jelentőségű sajtóorgánium lehet a „Somogyi Levente” című sem, amely minden bizonyítással a somogyi aranyifjúság leventéi érdeklődésének fokozására hivatott s valószínűleg úgy képzelem, hogy e leventék leventeségén mulik a világ minden bajának megszüntetése. Az sem utolsó dolog, hogy „A fecské” s az

„A Kutya” című lapok e két nemes állatfaj problémáinak szentelik hátsólapjait, miután minden bizonyítással emberi problémák iránti érdeklődésüket tökéletesen kimerítették, illetőleg feladták az ezen problémák megvitatásának eredményességében való hitet.

Folytathatnánk még jónéhány soron keresztül e korszakalkotó jelentőségű folyóiratok felsorolását. Azt hiszem azonban, hogy a fenti felsorolások is tökéletesen elegendők annak bizonyítására, hogy a nagy problémák mögött — a valóságban egészen kicsi gondok, gondolatok, érdekek, álmok és megható tévelygések húzódnak meg, annak bizonyosságai is, hogy az élet inkább mozaikokból, apró erőkiből tevődik össze, amelyek, ha ritkán jutnak is el a felszín áramlásai-ba: mégis az emberek többségének sorsát, kedélyét, hangulatvilágát, korlátosságát és korlátlan képzelgéseit fejezik ki.

A világ — ugylátszik — se nem hangulat, se nem az ellentétek kizárólagos harcának megnyilvánulása. A

talaj, a rög, a milió, a domináló benyomások szövevénye az, amely nagyon sok embernek megszabja érdeklődési körét, megszabja vágyait és szenvedélyeit. A részletek mintha el-fátyoloznák a legtöbb ember tekintete előtt a nagy egészet s talán ez az oka annak is, hogy a nagy problémák, a nagy feladatok irányában olyan sok közömbösséget, olyan sok ingadozást és meg-nem-értést látunk megnyilvánulni. A somogyi leventét minden bizonyítással nem érdekli a budapesti külvárosi nyomortanyák élete. Szentül meg van győződve arról, hogy a somogyi leventék körül mozog a világ s aki e leventék köreit zavarja, az vagy honárurol, vagy egyenesen boldog. A vicinális érdekek még ma is keresztezik az egyetemes érdekeket s amíg él a vicinális szelleme, él a részletek iránti szenvedélyes érdeklődés bennünk, a nagy egész rovására, — addig aligha valósulnak meg azok az álmok, azok a prófétai látomások, amelyek az „egy akol, egy pásztor” korszakának eljövését hirdették.

Salamon László

KÖZGAZDASÁG

Megalakult Bukarestben az állatexport szindikátusok központja,

amely az import-államok által engedélyezett beviteli kvótát arányosan fogja felosztani

Bucuresti—Bukarest, október 24. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Október 21-én tartották meg Bukarestben Madgearu földmívelésügyi miniszter elnöksége alatt a romániai állatexportőrök nagygyűlésüket.

A nagygyűlésen képviseltették magukat az ország összes szindikátusai s így alakulhatott meg bukaresti székhellyel a szindikátus központja, melynek működése nagy kihatással lesz a súlyos válsággal küzdő romániai állatexportra.

A központ elnökségébe Artz Károly brassói exportőr és Garfild, volt miniszter lettek beválasztva, míg a választmányba Szmuk Mihály Marosossziget, Ziszu A. L. Bukarest, Gr. Vaszliku Iván, Kreutzberger Joel Csernovic, Brunnau Márton, Farcasanu Izidor Temesvár, Höngig Dávid, Nyiszte Jakab Oradea és Konner Izidor Brassó lettek megválasztva. Felügyelő-bizottságba be lett választva dr. Dobossy Endre szatmármegyei prefektus, dr. Grigorce Radu Csernovic és dr. Panea Aurél Bukarest.

A napokban létrejött megegyezés értelmében Ausztria 840 darab étőállat bevitelét engedélyezi hetenként Romániából. Csehszlovákia kvótája viszont 820 darab élőállat importálását engedélyezi.

A szindikátus központja egy határozott, hogy ezt a kvótát, melynek egyik fele fölött a központ diszponál, a másik fele fölött a két állam bizalmi emberei, az egyes szindikátusok között ossza szét proporecionális arányban.

Külön határozatba foglalták azt is, hogy azon exportőrök, kik nem tagjai a szindikátusnak, akár belöldi exportőr az illető, akár külföldi, az exportvám ötszörösét fizeti. Egy ökor exportvámja Ausztriába, mint Csehszlovákiába 600 lej, így ennek az ötszörösére horribilis összegre rug.

Az országnak jelenleg hat szindikátusa van és pedig Temesváron, Nagyváradon, Szatmáron, Brassóban, Csernovicban és Bukarestben. A szindikátusok központja egy határozott, hogy újabb szindikátus alakulását nem engedélyezi, viszont kiirt egy 30 napos határidőt az új tagok beiratkozására.

A szindikátusok tagjai belépésük alkalmával 5000 lejt fizetnek, azonkívül minden vagon exportált ökor után 500 lejt, egy vagon sertés után 400 lejt és egy vagon vágott hus után 1000 lejt. Ezek az összegek a szindikátusok adminisztrációs költségeit fedezik s az év végén a fennmaradt összegek az egyes szindikátusok tagjai között lesznek felosztva.

Megalakul az első, törlesztéses kölcsönöket nyújtó jelzálogbank Erdélyben

Irta: Dr. Váradi Ödön nagyváradai ügyvéd, a Nagyváradai Háztulajdonosok Szövetségének társelnöke

Már évek óta foglalkoztatja az ország háztulajdonosait az a gondolat, hogy pénztintézetet alakítsanak, amelyek feladata lesz, hogy a háztulajdonosok részére hosszú lejáratú törlesztéses kölcsönöket nyújtsanak.

Éveken át az képezte a külföldi

kölcsön tökenyújtásának akadályát, hogy ingatlanárverés esetén előnyös tétel gyanánt nem csupán az ingatlanra eső ház- vagy földadó lett sorozva, hanem mindennemű adó, tehát a kereseti adó, bírság stb., úgy, hogy az elsőhelyi jelzálogos hitelező soha-

sem lehetett biztos afelől, hogy vajjon a tulajdonosra kivetett bírság, vagy üzleti adó nem viszi-e el előle az ingatlan teljes vételárát.

A különböző háztulajdonosi szövetségek éveken át tartó munkája végre azt eredményezte, hogy ez a sérelmes intézkedés meg lett szüntetve, sőt a kormány törvényt hozott, amely lehetővé teszi, hogy ilyen törlesztéses kölcsönök nyújtásával foglalkozó pénztintézet alakulhasson, sőt ennek részére különböző kedvezményeket biztosít.

Körülbelül egy éve kezdeményezte a Temesvári Háztulajdonosok Szövetsége Temesvár székhellyel egy ilyen törlesztéses jelzálog bank felállítását. Dr. Cioban Pompiliu temesvári ügyvéd, volt szenátor a Temesvári Háztulajdonosok Szövetségének elnöke hónapokon át bejárta országunk nagyobb városait, ott mindenütt ismertette a tervezett törlesztéses kölcsönbank előnyeit és e kitaró munka eredménye lett, hogy a mozgalomhoz társultak Nagyvárad, Arad, Temesvár és más nagyobb városnak háztulajdonosi szövetségei, illetve háztulajdonosai.

E törlesztéses bank előkészítő munkálatai teljesen befejezést nyertek, úgy, hogy az folyó évi október 26-ára már össze is van hívva Temesvárra a Háztulajdonosok Országos Jelzálogbankjának alakuló közgyűlése, amelyen képviselve lesz az ország valamennyi nagyobb háztulajdonosi szövetsége vezetői által.

Ez a jelzálogbank meg fogja kapni a kormánytól a jelzáloglevél kibocsátási jogát, amely különben is a törvényben is biztosítva van.

Mint hogy a jelzálogbank kizárólag elsőhelyi jelzálog kölcsönöket fog nyújtani, ennek folytán e záloglevelek a külföldi piacokon elhelyezést fognak találni. Jóllehet a bank csak szervezőben van, már is nagy érdeklődés mutatkozik a külföldi részéről iránta, így nagyobb összegű kölcsönt ajánl egy Hollandiai, egy olasz pénzcsoport stb.

Mint hogy a folyosítandó jelzálogkölcsönök csupán az ingatlan fele értékéig, esetleg 40 százalékig lesznek adva, a megadott kölcsönök a legteljesebb biztonssággal lesznek fedezve, minthogy nemcsak a forgalmi érték, hanem a bérjövdelem is irányadó, hogy ebből egy a fizetendő kamat, mint a fizetendő tüke törlesztési részlet is fedezve legyen és e mellett a bérjövdelemből jusson fedeztet a ház rendszeres karbantartására, adókra, közterhekre, valamint arra, hogy a bérjövdelem a tulajdonos megélhetésére is elegendő legyen, hogy a háztulajdonos ne legyen kénytelen adósságban elmerülni.

Országunk háztulajdonosaira nézve szinte megváltást jelent e törlesztéses kölcsönökkel foglalkozó bank. Eddig előbb 30, majd 24, jelenleg 17—20 százalék kamatot kell fizetnie a háztulajdonosnak s csupán a prima bankok adnak központban fekvő értékes bérházakra kivételesen 14—15 százalék mellett jelzálog kölcsönt.

Mint hogy a jelzálogkölcsönök váltóval is fedezendők, a váltó külön tettes költséggel jár, e mellett a kölcsönvevő csak rövidebb időre kapja, úgy, hogy a kölcsön felmondása esetén a legnagyobb gondnak van kitéve, mert ily jelentékeny összeget nem tud visszakapni.

A törlesztéses kölcsön módot ad arra, hogy 20—30—40 év alatt fizesse ki a kölcsönt, váltó nem szükséges és az évi 12 százalék kamatban már nemcsak a kamat, de a törlesztés is befoglaltatik.

Ily körülmények után érthető, hogy

országszerte óriási az érdeklődés a bank iránt, melynek működése forduló pontot jelent a sok gonddal küzdő háztulajdonosok körében.

Kétségtelen, hogy a törlesztés kölcsönök folyósítása emelni fogja az ingatlanoknak ezidő szerint egyre esökkenő árát, mert az olcsó törlesztéses kölcsön újból kedvet fog adni a vételre, mert a ház jövedelmei nemcsak a kölcsön teljes fizetésére lesznek elegendők, hanem megfelelő jövedelem is fog állni a háztulajdonos rendelkezésére, aki eddig a magas kamatok miatt nem tudott megfelelően boldogulni.

Az új törlesztéses bank a megalakulás után azonnal megfogja kezdeni működését.

Igazgatóságában és felügyelőbizottságában helyet fognak foglalni a nagyobb városok háztulajdonosi szövetségének vezetői, e mellett a bank fiókokat, képviselőket fog felállítani az ország minden nagyobb városában.

A kisgazdák, földbirtokosok az állam által létesített földhitelintézetek útján fognak olcsó törlesztéses kölcsönökhöz jutni.

A háztulajdonosokról ilyen értelmű gondoskodás nem történt az állam részéről, ezt a hiányt hivatott pótolni az ország Háztulajdonosi Szövetségei által már régen megvalósítani öhajtott Országos Jelzálog Hitelbank.

Az orosz petróleum térhódítása Dél-Ázsiában. A romániai nemzeti exporthivatalt közlése szerint a szovjet nagy erőfeszítéseket tesz, hogy petróleuma exportját az északi államokban fokozza. Eddig Svédország fogyasztásának 22 százalékát fedezte a szovjet. Ujabban a dániai gazdasági körökkel is szerződést kötött 16 millió liter petróleum szállítására.

Mégis forgalomba kerülnek az orosz hó- és sárcipők. A halmi határállomáson át tegnap befutottak az orosz hó- és sárcipők Romániába. Az európai hó- és sárcipőkertell, melyhez 14 gyár tartozik, diplomáciai uton tiltakozott az ellen, hogy Románia ezt a szállítmányt beengedje. A pénzügyminiszter nem hajlandó a szállítmányokat elkoboztatni, mert arra jogi lehetőség nincsen, annál kevésbé, miután az árak nem közvetlenül Oroszországból, hanem Csehszlovákiából futottak be. Egyelőre a kartell elvesztette a harcot. Az orosz árak forgalomba kerülnek.

Lengyelországra a szovjet nem importált szőlőt. Néhány nap óta az a hír terjedt el, hogy a szovjet Lengyelországba nagymennyiségű szőlőt exportált és kizorította a román árut. Románia lengyelországi kereskedelmi attaséja most hivatalosan közli, hogy ez a hír nem felel meg a valóságnak.

Allatvásár Medgyesen. Medgyesén a jövő hó másodikán vásárral egybekötött simenthali fajta állatkiállítás lesz, amely jó alkalmat nyújt arra, hogy a gazdák jó tenyészállatokat szerezhessenek be.

Színház-Mozi

A Román Opera műsora

Vasárnap, 1930. október 26-án este: Zsidónó.

Hétfő, 1930. október 27-én: (Szünet.)

Szerda, 1930. október 29-én: Trubadur.

Péntek, 1930. október 31-én: Gianni Schicchi és Parasztbeesület.

Vasárnap, 1930. november 2-án délután: Mártha.

Hétfő, 1930. november 3-án: Szünet.

A Magyar Színház iródlájának kézikönyvei

SZOMBATON ÉS VASÁRNAP: ELSŐ TAVASZ. Semmi kétség, hogy az Első tavasz ennek az évnek egyik leg-sikerültebb operettje. A kolozsvári előadást a sajtó és a közönség olyan osztatlan elismeréssel fogadta, amilyenre régen volt példa. A szombat és vasárnap esti előadásokra már a hét folyamán tömegesen vásárolták a jegyeket

UNICUM-

borotva
borotvaszappan
borotvafezősij
borotva-ecset
önborotváló készülék
önborotváló peng k
acéláruk
felülmulthatatlanok

„Unicum“ KUN, CLUJ, Cal. Vic. 2.

s aki meg akarja nézni ezeket az előadásokat, annak ugyancsak sietnie kell a jegyváltással. Most is Kondor, Betegh Bébi, Nádor, Tompa és Ihász játsszák a vezető szerepeket.

VASÁRNAP DÉLUTÁN: CIRKUSZ HERCEGNŐ. Parádés előadásban, Karácsonyi Illyvel, Betegh Bébivel, Nádorral, Tompával, Ihással kerül színre vasárnap délután a legbájosabb operettek egyike: az évek óta nem adott Cirkuszhercegnő. Olcsó helyárak!

RIN-TIN-TIN SZEMELYESEN, NEM FILMEN lépett fel tegnap a Magyar Színházban. Mindenki szájátva figyelte ennek a remek állatnak egészen érthetetlen produkcióit. A közönség által feladott számtani műveleteket rendre megfejtette. Leirta az évszámot, a hónapot és napot, amelyen játszik, elolvasta az elébe adott szöveget, kiké-reste a közönség által kiválasztott zenedarab partitúráját. Igazi talány a Rin-Tin-Tin, amilyen nem akad több a világon. Szombaton és vasárnap is láthatók rendkívüli teljesítményei.

HÉTFŐN ÉS KEDDEN. mindegyik este egészen más műsorról, a legkiválóbb budapesti kabaréegyüttes adja elő Budapest ezidei összes sláger bohózatait, tréfáit és táncait. A rádióhallgatók kedvencei, a Mocsányi-Lakos-féle világhírű jazzduo, Vidor Ferike, Erékóvi László stb. lépnek fel. A hétfői és keddi estére a legnagyobb áldozatokkal kötötte le az igazgatóság ezt a páratlan együttest.

A MAGYAR SZÍNHÁZ HETI MŰSORA

Az esti előadások fél 9-kor kezdődnek. Szombat délután fél 3 órakor: Az ember tragédiája: (Ifjúsági előadás olcsó helyárakkal. Poór Lily fellépésével. Bevezetőt tart: Kovács Dezső igazgató.)

Szombat este fél 9 órakor: Az első tavasz. (Bérletszünetben. Negyedszer.)

Vasárnap délután fél 3 órakor: Cirkuszhercegnő. (Karácsonyi Illy fellépésével. Mérsékelt helyárakkal.)

Vasárnap este: Első tavasz. (Bérletszünetben. Ötödször.)

Hétfő: A legkiválóbb budapesti kabaréegyüttes vidám művészestéje. (Mocsányi-Lakos rádió jazzhumoristák, Sebő Miklós, a rádió kedvence, Vidor Ferike, az Andrassy uti Színház tagja, Szász Ila, a Studió tagja, Vári Böske, a Bethlen téri Színház tagja, Vidos Jenő, P6-városi Operettszínház, Erékóvi László Városi Színház.) A műsorban Budapest ezidei összes sláger bohózatai, tréfái és táncduettjei. Bérletszünetben. Sz. 34.

Kedd: Vidám művészetet teljesen más műsorról, a hétfői nap szereplőivel. Bérletszünetben. Sz. 35. Rendes helyárak.

MÁRTONFFY GYULA szücs és szörme üzletét

(Aze'ött Mártonffy Testvérek) a Cluj Piața Unirii 20 szám alól Strada Memorandului (Unió-ucca) 6 szám alá helyezte át.

Dus választékban áll b. vevőim rendelkezésére a legújabb divat szerint készült szörme-áru raktáram. — Árui a legjobb minőségű kül- és bel-föld anyagból izléses kivitelben készülnek. — Megrendelések, átalakítások és javítások leggyorsabban, legjobb kivitelben, szolid árak mellett eszközöltetnek.

Saison kezdetére való tekintettel áraimból 20 százalék kedvezményt adok

Mielőtt szörme szükségletét beszerezné, áruimról és azoknak szolid áráiról kérem meggyőződni

A MAGYAR SZÍNHÁZ MOZIMŰSORA.

Péntek délután 4 és 6 órakor: Rin-Tin-Tin, a beszélő, olvasó, számoló és zenéért farkaskutya fellépett és „Az éneklő felhő” amerikai cowboy-történet 7 felvonásban. Helyárak 20 és 10 lej.

Szombaton csak egy előadás délután 6 órakor: Rin-Tin-Tin a beszélő, olvasó, számoló és zenéért csodakutya és „Az éneklő felhő”.

Vasárnap két előadás délután 5 és 7 órakor: Rin-Tin-Tin a csodakutya és „Az éneklő felhő”. Helyárak 20 és 10 lej.

RADIO MŰSOR

Idő: Középeurópai

Szombat, október 25.

Bukarest. 12: Gramofon.
12.30: Hírek, időjárás.
12.50: Gramofon.
16: Zenekar.
17: Felolvasás.
17.15: Hírek, időjelzés.
18: Rádiógyetem.
19: Gramofon.
20: Csellószó.
20.30: Felolvasás.
20.45: Zenekar.
21.45: Hírek.

Budapest. 8: Ünneplés fogadtatás a szegedi pályaudvaron.

9: Ujsághírek.
9.30: Ünneplés szentmise.
12: A nemzeti megújulás emlékművének leleplezése Szegeden.
Utána: Ünnepi harangszó.

1: Pontos időjelzés, időjárásjelentés.

2: A Szeged-rékusi állami elemi iskola megnyitó-ünneplése.

2.40: Hírek.

3: Helyszíni közvetítés a szegedi Fogadalmi templomból.

Utána: Pontos időjelzés, időjárásjelentés.

5: A „Magyar Hét” rendezőbizottságának előadásorozata.

5.30: Kosztolányi Dezső felolvasása: 1. Szavak a rádióról és a televízióról. 2. Koszoru.

6: Disz-organahangverseny a szegedi Fogadalmi templomból az ország legnagyobb orgonáján.

7.25: Népszínműelőadás a Studióból. „A nagyapó”.

Az előadás után: Pontos időjelzés.

9.35: A n. kir. I. Mária Terézia honvédegyalozred zenekarának hangversenye, majd cigányzene.

Berlin. 19.30: Népszerű zenekar.

Breslau. 19.30: Klasszikus operettek.

20.30: Straus János operettjeiből. Köln. 20: Vidám est.
Lipscse. 19.30: Gramofon.
Stuttgart. 22.15: Déli dalok és szere-
nádok gramofonon.
Varsó. 20.30: Dalok.
Kattovitz. 22.15: Gramofon.
Poznan. 21: Könnyű zene.
Krakkó. 24: Kürtszó.
Prága. 20.50: Vidám dalok.
21.10: Fuvózene.
Pozsony. 18.30: Gramofon.
Brünn. 20.50: Táncczene.
Osló. 22.05: Mozsizemle, gramofon-
fonnal.
Toulouse. 23.15: Csellójáték.
23.30: Katonazene.

Aprohirdetések

Park Szálloda megnyitott Kolozsváron Regele Ferdinand 36/a. Olcsó árak, utazóknak kedvezmény.

Pianinót keresek bérbe. Kolár, Piata Cuza Voda. 12.

Szuterén helyiség száraz, világos 200 négyzetmétert meghaladó területtel Piata Unirii 20. sz., a bank helyisége alatt azonnalra kiadó. Értekezhetni ugyanott.

Női és férfi borkabátokat, speciálisan készítek, Hirsch, Cal. Regele Ferdinand 17. Kopott borkabátokat minden színre festek.

Fiatal üvegeség aki képerkezésben és üvegesben teljesen perfekt küldje be ajánlatát Gál Béla üvegeskedőnek Dévára.

Belvárosban modern 2 szoba előszoba és fürdőszoba azonnal kiadó. Pe-tófi u. 3. 18. ajtó.

Keresek szoba konyhát istállóval. Cím a kiadóban.

Képviselőket Ügynököket kik privát feleket is látogatnak, tömegcikkem eladására keresek biztos meg-
élhetés.

Kérjen katalógust.

Lengyel, Sibiu, Maria 5.

Intelligens zsidó fiatalember, perfekt német, román, magyar nyelvtudással, chimis, rase ismerettel, iskolás gyermekek tanítását vállalja. Cím a kiadóban.

A nők legkedveltebb írói!!!

A nőknek Colette Gyp és Glyn. Sok százezer asszony, leány gyönyörködik bennük. Most 70 százalékkal olcsóbban ezen írók legjobb könyvei!

GYP	
Line imádója	52 lej
Az örök bakfis	52 lej
A szép Guerandné	52 lej
A züllött társaság	52 lej
GLYN	
Acél és kova	52 lej
Az ellentét	52 lej
Ez az ára	80 lej
Férfi és leány	80 lej
A karrier	80 lej
A második Ambrozine	80 lej
A nagy feladat	80 lej
A nagy pillanat	80 lej
Öt év múlva	52 lej
Római színjáték	50 lej
Tul az óceánon	80 lej
Vak szerelem	60 lej
ESCHRUTH	
Arváeska	40 lej
Lengyel vér	60 lej
Magamért szeressen	40 lej
A medvevár lovagja	40 lej
Boldogság csillaga	40 lej
Diadal	40 lej
Hazárd	40 lej
Zsugori néne	40 lej
COLETTE	
KAPHATOK AZ UJ KELET KÖNYVOSZTÁLYABAN	

Line imádója 52 lej
Az örök bakfis 52 lej
A szép Guerandné 52 lej
A züllött társaság 52 lej
GLYN
Acél és kova 52 lej
Az ellentét 52 lej
Ez az ára 80 lej
Férfi és leány 80 lej
A karrier 80 lej
A második Ambrozine 80 lej
A nagy feladat 80 lej
A nagy pillanat 80 lej
Öt év múlva 52 lej
Római színjáték 50 lej
Tul az óceánon 80 lej
Vak szerelem 60 lej
ESCHRUTH
Arváeska 40 lej
Lengyel vér 60 lej
Magamért szeressen 40 lej
A medvevár lovagja 40 lej
Boldogság csillaga 40 lej
Diadal 40 lej
Hazárd 40 lej
Zsugori néne 40 lej
COLETTE

KAPHATOK AZ UJ KELET KÖNYVOSZTÁLYABAN

XIII EVF. Cluj—Kö október 5691 EV

Az Uj Kelet és bánáti zs ne Cikkeink utá forrás megje

Kéziratokat n és megörzések

Jogos vagy medd

Egy nagy fra állapítása szerint den siker és győ tetele. A nagy all valóban optimist az esetben is, ha olykor természet Különösen nem lenni olyan korsző és belső adót vezetnek ennek a Ilyen kor a mié televénye, üveghá mizmusnak, a ké

A reményveszt lés és pusztulás tának maradni: erő és előrelátás magatartásból is mizmus, mely a l asztal tömi tele ságban megaszal

Snowdenről, az terről köztudomá minden szentim ember, aki erős é realitások iránt. ből és sulyos küze a siker magaslatá lehetősen indoko hogy az az optin laggazdaság, hely dasági válságának — megfelelő-e a t természetében rej nem-e csak olyan zása, aki a maga ziótól üzelve teve képzelete világáva

Mert az kétség minisztereknek is lönösen az adózó gének tulbeesülés tük.

Vannak természet zene és a költésze nek le, hanem aki moritanak meg. Snowden mámorelyel a világválsá hirdeti, szintén ne illuziójával színez amelynek elég a zése, hogy könny jon. S a fanatizm lem apja volt.

Abból a gazdasz lés, a javak elosz nak abból az ana nyira megüli Eur Amerikát is, ur kivezető utat. A mindenütt a mur dészéről számolnak lódasai fantasztik sokra vezetnek, a intenzitása katasz szociális feszültsé pedig politikai zü talanítóbb méretek Londonig: Lond Egyiptomban és és Samoa szigetén

Egyszerű lelkek mondani, hogy a szély, ott legköze Lehet, hogy Snow ilyen egyszerű, megoldásra irány történelmi tapaszt hogy az ugynevez kokban a végzet megoldhatatlannal melyekkel az emb akarat nem tud n is legyen azonban Snowden optimizm